

ΕΤΟΣ Ε΄.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 13 Μαρτίου 1902.

ΑΡΙΘ. 6.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΠΟΨΙΣ ΤΟΥ ΓΛΩΣΣΙΚΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ

«**Ε**ΑΝ ἡ δημοτικὴ Ἑλληνικὴ κρίνεται κατάλληλος καὶ ἐξαρκούσα εἰς τὴν ποίησιν, ἥτις ἐκφράζει τὰ λεπτότατα καὶ ἰσχυρότατα αἰσθήματα τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας, οὐδεὶς βλέπει, διατὶ αὕτη δὲν εἶναι κατὰλληλος καὶ ἐξαρκούσα εἰς τὸν πεζὸν λόγον.»

Τὴν θεωρίαν ταύτην προσθεύουσι τινες παρ' ἡμῖν, ἐξέφρασε δ' ἐπ' ἐσχάτων καὶ ὁ Ἄγγλος κ. Leaf. Φαίνεται δὲ κατ' ἀλήθειαν αὕτη ἐκ πρώτης ὄψεως σφόδρα εὐλογος, ἀλλ' ἀκριβῶς ἐξεταζομένη ἀποδείκνυται ἄτοπος.

Διότι πρῶτον δὲν εἶναι ἀληθές ὅτι ἡ δημοτικὴ εὐρίσκειται κατάλληλος καὶ ἐξαρκούσα εἰς τὴν ποίησιν καθόλου, ἀλλ' εἰς ἕν μόνον εἶδος αὐτῆς, ἥτοι εἰς τὴν λυρικὴν ποίησιν, ἐν ᾗ ὄντως ἀπὸ τινων δεκαετηρίδων ὀριστικῶς ἐπεκράτησεν· ἐν τῷ ἔπει δ' ὅμως καὶ τῇ τραγωδίᾳ δὲν παραλαμβάνουσι πάντες ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν γλωσσικὸν τύπον, ἀλλ' ἄλλοι ἄλλον, ὁ μὲν ἀρχαικώτερον (Φαύστη), ὁ δὲ λαϊκώτερον.

Δεύτερον δὲν εἶναι ἀληθές ὅτι γλωσσικὸς τύπος, κατὰλληλος καὶ ἐξαρκῶν εἰς ἕν εἶδος ποιήσεως, ὀφείλει ἀναγκαίως νὰ εἶναι κατὰλληλος καὶ νὰ ἐξαρκῆ καὶ εἰς τὸν πεζὸν λόγον· διότι α) δυνατόν λόγοι ἱστορικοὶ νὰ ἐπιβάλλωσι τὴν χρῆσιν ἄλλου γλωσσικοῦ τύπου ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ καὶ ἄλλον ἐν τῇ λυρικῇ ποιήσει, καὶ β) αἱ ἔννοιαι, ἃς ὁ πεζὸς λόγος ἔχει νὰ ἐκφράσῃ, εἶναι ἀπείρῳ περισσότεραι καὶ ποικιλώτεραι τῶν ἐκφραζομένων ἐν τῇ λυρικῇ ποιήσει. Πρὸβλ. τὰς ἐπιστημονικὰς, τὰς καλλιτεχνικὰς, τὰς πολιτικὰς (νομοθετικὰς, δικαστικὰς, διοικητικὰς, στρατιωτικὰς κττ.), τὰς θρησκευτικὰς, τὰς ἐμπορικὰς καὶ καθόλου τὰς μυρίας ἀνάγκας τοῦ ἔθνους, ἃς σαφῶς καὶ συντόμως ὀφείλει νὰ παραστήσῃ ὁ πεζὸς λόγος αὐτοῦ, ὧν παντελῶς ἄλλοτρία εἶναι ἡ λυρικὴ ποίησις.

Ἀλλὰ διατὶ ἄρα γε διεμορφώθη ἐν τοῖς Ἑλλησι γλωσσικὸς τύπος διὰ μόνον τὴν λυρικὴν ποίησιν καὶ διατὶ οὐχὶ ὁ αὐτὸς τύπος καὶ διὰ τὸν πεζὸν λόγον; Εἰς τὰς ἀπορίας ταύτας ἀπαντᾷ ἡ ἱστορία τοῦ ἔθνους ἡμῶν ὡς ἐξῆς:

Ἀπὸ τοῦ μέσου αἰῶνος ἐποιοῦντο ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ ἤδοντο κατὰ τὰς διαφόρους περιστάσεις μοιρολόγια καὶ δημοτικὰ ἄσματα (πρὸβλ. τὸ σκωπτικὸν ἄσματιον εἰς τὸν ἀτυχῆ αὐτοκράτορα Μαυρίκιον καὶ τὸ ἐπαινετικὸν εἰς Ἀλέξιον Κομνηνόν)· τούτων δὲ τὰ μὲν πλεῖστα καὶ ἤττονος λόγου ἄξια περιέπεσαν, ὡς εἰκός, εἰς λήθην καὶ ἀπόλωλον, τὰ δὲ ἐξέχοντα διετηροῦντο ἐν τῇ μνήμῃ καὶ τοῖς στόμασι τοῦ λαοῦ, μετεπλάττοντο, ἐτύγχανον μιμήσεως καὶ ἐπολλαπλασιάζοντο. Μετὰ τὴν ἄλωσιν τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ποιήσεως ἐκαλλιεργήθη μάλιστα πάντων ὑπὸ τῶν ἀδουλώτων ἐκείνων ἡρώων, οἵτινες φεύγοντες τὴν τυραννίαν τῶν κατακτητῶν ἔζων ἐπὶ τῶν ὄρεων ὡς ἀρματωλοὶ καὶ κλέφται καὶ ἀπέβησαν ὁ τρόμος τῶν τυράννων, ἡ ἐλπὶς δὲ καὶ ἡ ὑπεράσπισις τῶν δουλευόντων, καὶ τέλος ὁ στρατὸς ὁ πρωταγωνιστήσας ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς πατρίδος.

Κοινῶς πιστεύεται ὅτι οἱ Ἀρματωλοὶ καὶ Κλέφται εἶ-

ναν οἱ ποιηταὶ τῶν θαυμασίων δημοτικῶν ἄσματων ἡμῶν καὶ ὅτι ταῦτα κατὰ τοὺς χρόνους τούτων ἐποιήθησαν. Ἀλλ' ἂν τις λάβῃ πρὸ ὀφθαλμῶν ὅτι οἱ ἄνδρες οὗτοι διέτριβον ἐν τῇ Στερεῇ Ἑλλάδι, τῇ Θεσσαλίᾳ καὶ τῇ Ἠπειρῷ, οὐδὲν δέ, ἀπολύτως οὐδὲν, τῶν ἰδιαιτάτων γνωρισμάτων τῶν διαλέκτων τῶν χωρῶν τούτων ἀνευρίσκειται ἐν τοῖς ἄσμασι τούτοις (πρὸβλ. λ. χ. τὴν μεγάλην ἐξαλλοίωσιν τῶν φωνηέντων), θέλει συμφωνήσῃ μετ' ἐμοῦ ὅτι πάντως ὑπῆρχον παλαιότερα πρότυπα ἐν γλωσσικῷ τύπῳ ἐπὶ ἀλωβήτῳ καὶ ὅτι κατὰ μίμησιν τούτου ἐποιοῦν ὅσα τυγὸν οὗτοι ἐποίησαν. Ἐπὶ τινων νήσων τῆς Δαλματίας σφύζονται ἐν τῷ στόματι τοῦ λαοῦ ποιήματα πεποιημένα ἐν γλώσσῃ πολὺ ἀρχαιότερᾳ καὶ διὰ τοῦτο διαφορωτέρᾳ τῆς νῦν λαλουμένης, καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλλάδι ἐσφύζοντο κατὰ τὴν παράδοσιν ἐπὶ μικρὸν τὰ Ὀμηρικὰ ἔπη ἐν τῇ μνήμῃ τῶν ἀνθρώπων καὶ ἤδοντο καὶ ἐτύγχανον μιμήσεως καὶ ὅτε ἡ γλῶσσα μεγάλως ἠλλοιώθη. Καθ' ὃν δὲ τρόπον πάντες ὁμολογοῦσιν ὅτι καὶ πρὸ τοῦ Ὀμήρου οἱ τότε ἄνθρωποι δὲν ἐστεροῦντο ποιήσεως, οὕτως ὀφείλομεν νὰ εἴπωμεν ὅτι καὶ πρὸ τῶν Κλερτῶν καὶ Ἀρματωλῶν τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος δὲν ἠδύνατο νὰ στερηθῆται τῆς ἐμφύτου πᾶσιν ἀνθρώποις ποιήσεως, ἀλλ' ὅτι κατ' ἀνάγκην ἐποίει καὶ ἔψαλλε διάφορα δημοτικὰ ἄσματα, ἅτινα ἄγραφα διεσφύζοντο ἐν τῇ μνήμῃ τῶν Ἑλλήνων, ἐκτός ἂν τις θέλῃ αὐτοὺς οὐ μόνον ποιήσεως ἀλλὰ καὶ μνήμης ἐστερημένους.

Τὰ προϊόντα ταῦτα τῆς δημοτικῆς Μούσης ἄγραφα ἀπ' αἰῶνων φερόμενα ἀπὸ τόπου εἰς τόπον ἐν τῷ ἠνωμένῳ ἔτι ἔθνει καὶ ἀδόξενα κατὰ τὰς περιστάσεις ἀπέβαλον κατὰ μικρὸν τὰ διαλεκτικὰ αὐτῶν γνωρίσματα καὶ προσέλαβον καθολικὸν Ἑλληνικὸν τύπον καὶ χαρακτῆρα. Διὰ τοῦτο δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι γλωσσικὸς τύπος, γνήσιος δημοτικὸς καὶ πασιγνώστος, διὰ τὴν λυρικὴν ποίησιν ἐκαλλιεργήθη ἀρχαιότερον καὶ παρεδόθη ἡμῖν· ἀλλὰ γλωσσικὸς τύπος διὰ τὴν δραματικὴν καὶ ἐπικὴν ποίησιν, ἐπειδὴ τὰ εἶδη ταῦτα τοῦ λόγου διὰ λόγους πασιγνώστους δὲν ἠδυνήθησαν νὰ καλλιεργηθῶσιν ἐν τῷ μέσῳ αἰῶνι ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, οὔτε παρήχθη οὔτε ἐκληροδοτήθη ἡμῖν, διὸ καὶ ἡμεῖς στερούμεθα τούτου μέχρι σήμερον.

Ἐπάρχουσιν οἱ προτείνοντες νὰ ἐπεκτείνωμεν τὴν χρῆσιν τῶν δημοτικῶν ἄσματων καὶ ἐπὶ τὸ δράμα καὶ τὸ ἔπος καὶ διατεινόμενοι ὅτι τοῦτο εἶναι εὐκόλον τι. Ἀλλὰ δὲν συλλογίζονται ὅτι ἂν τοῦτο ἦτο εὐκόλον, θὰ εἶχεν ἤδη πρὸ πολλοῦ συντελεσθῆ, καὶ ὅτι αὐτὸ τοῦτο τὸ ὅτι δὲν κατωρθώθη μέχρι σήμερον, σημαίνει ὅτι δὲν ἦτο κατ' ἀλήθειαν εὐκόλον, ἴσως οὐδὲ δυνατόν. Λησμονοῦσιν ὅτι καὶ οἱ Ἀθηναῖοι πλάττοντες τὸ δράμα δὲν παρέλαβον, εἰ μὴ ἐν τοῖς λυρικοῖς μέρεσι, τοῖς λεγομένοις χορικοῖς, τὸν γλωσσικὸν τύπον τῆς λυρικῆς ποιήσεως, εἰ καὶ πολὺ πρότερον ἢν ἔτοιμος, οὐδὲ τῆς ἐπικῆς, εἰ μὴ ἐλάχιστα τούτου ἐν ταῖς ἀγγελικαῖς λεγομέναις ῥήσεσι, ταῖς ἐπικὸν ἐχούσαις χαρακτῆρα, ἀλλὰ κατεσκεύασαν ἴδιον γλωσσικὸν τύπον διὰ τὴν τραγωδίαν. Καὶ ὅμως δὲν πιστεύω νὰ ἦσαν οἱ Ἀθηναῖοι ἀνόητοι καὶ ἀνίκανοι νὰ νοήσωσι

τὸ εὐκόλον τοῦτο.

Ὅπως δὲ ἀρχαίῳθεν ἐκληροδοτήθη ἡμῖν γνήσιος, δημοτικός, πανελληνίος τύπος τῆς λυρικής ποιήσεως, οὗτω παρεδόθη ἡμῖν κατ' ἀδιάκοπον σειράν ἀρχαίῳθεν καὶ τοῦ πεζοῦ λόγου λαϊκώτερος τύπος. Διότι εἶναι μὲν ἀληθές ὅτι τὰ πλείστα τῶν τοῦ μεσαιῶνος βιβλίων εἶναι συντεταγμένα ἐν ἀρχαίῳζούσῃ οὐχὶ συγχρόνῳ αὐτοῖς γλώσσῃ, ἀλλ' ὅμως ἀπὸ τῶν Πτολεμαϊκῶν χρόνων μέχρι τῶν νῦν ἐγένετο ἀδειαλείπτως χρῆσις καὶ ἄλλης τινὸς ἀπλουστερίας, λαϊκωτέρας γλωσσικῆς φάσεως, ἀρισταμένης δὴλον ὅτι τῆς Ἀττικῆς — Κοινῆς καὶ προσκαρμολομένης κατὰ τὸ ἐνὸν πρὸς τὸν λόγον τῶν μόλις ἀνάγνωσιν ἐπισταμένων Ἑλλήνων τῶν διαφόρων τόπων καὶ χρόνων. Οὕτω π. χ. πολλοὶ πάπυροι περιέχουσιν ἐπιστολάς καὶ διάφορα ἄλλα ἰδιωτικά ἔγγραφα, περὶ ὧν θὰ ἔλεγε τις ὅτι ἐγράφησαν πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἔπειτα ἔρχονται τὰ πρακτικά τῶν δῆμων κατὰ τὴν στάσιν τοῦ Νίκα τὰ σφζό-υενα παρὰ Θεοφάνει, τὰ Συναξάρια ἄλλων τε πολλῶν καὶ Λεόντος τοῦ Νεαπολίτου, αἱ ἐπιστολαὶ Ἡρακλείου τοῦ αὐτοκράτορος, ἡ Ἐκθεσις τῆς βασιλείου τάξεως Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου, τὸ Στρατηγικὸν Κεκαυμένου κ.τ.τ. κ.τ.τ. Ὁ δὲ γλωσσικός τύπος οὗτος ἔλαβεν ἐπίδοσιν μεγάλην μετὰ τὴν Ἀλωσιν ἐνεκα τῆς ἐπικρατησάσης παραμελήσεως τῆς ἀρχαίας παιδείας, διὸ πλείονα ἔργα καὶ ταῦτα σφόδρα δημοφιλῆ συνετάχθησαν ἐν αὐτῇ (πρβλ. Ἀμαρτωλῶν Σωτηρίαν, Δαμασκηνόν, Κυριακοδρόμια, Σκούφου Ῥητορικὴν κλπ.), καὶ ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ ΙΗ' αἰῶνος ὀριστικῶς κατίσχυσεν. Καὶ ἐν τούτῳ ἄρα ἡμεῖς οὐδὲν ἐκαινοτομήσαμεν, ἀλλὰ τὴν ἀρχαίαν κληρονομίαν ἐκαλλιεργήσαμεν καὶ ἀνεπτύξαμεν.

Καὶ τοῦτο πάνυ εὐλόγως· διότι περὶ μὲν τοῦ Θεοῦ διδασκόμεθα ὅτι «ἐκ τοῦ μηδενὸς ἐπλασε τὸν κόσμον», καὶ τοῦτο βεβαίως ἦν δυνατόν τῷ παντοδυνάμῳ καὶ πανσόφῳ Θεῷ. Ἀλλ' ἡμεῖς οἱ χαμαὶ ἐρχόμενοι ἄνθρωποι, ἡμεῖς ὧν καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ σοφία εἶναι πεπερασμένη, οὐδὲν οὐδέποτε πρᾶγομεν ἐκ τοῦ μηδενός, πάντα δὲ τὰ ἔργα ἡμῶν, καὶ τὰ μέγιστα καὶ τὰ ἐλάχιστα, παρασκευάζονται πρότερον καὶ προβαίνουσι καὶ ἐκτελοῦνται κατὰ μικρὸν (ὅπως τῶν μελισσῶν τὸ κηρίον) καὶ αἰετοῦ ἐδράζονται (ἂν ἐν γνῶσει ἢ ἐν ἀγνοίᾳ ἡμῶν, οὐδὲν σημαίνει) ἐπὶ τῶν ἔργων τῶν παλαιότερων γενεῶν καὶ εἶναι συνέχεια καὶ ἐξακολουθήσις τούτων. Αἱ παλαιότερα γενεὰ σωματικῶς μόνον ἀπέθανον, πνευματικῶς δὲ ἐξακολουθοῦσιν ἐπιδρῶσαι ἐφ' ἡμᾶς, ἐπὶ τὰς σκέψεις καὶ τὰς πράξεις, ἐπὶ τὸν λόγον καὶ καθόλου ἐπὶ τὸν βίον ἡμῶν καὶ πολλαχῶς κανονίζουσι αὐτόν.

Διὰ ταῦτα ἀπότομοι μεταβολαὶ καὶ καινοτομίαι ἐν τοῖς ἡθῆσι, ἐν τῷ λόγῳ, ἐν τῇ θρησκείᾳ καὶ καθόλου ἐν τῷ βίῳ τῶν ἐθνῶν εἶναι ἀδύνατοι καὶ ὁσάκις ὑπὸ καινοτόμων τινῶν ἐπεχειρήθησαν, αἰετοῦ ἀπέβησαν ἐπιβλαβεῖς εἰς τὰ ἔθνη· μόναι δ' ἐκείναι αἱ πράξεις ἐκάστοτε ἐπιτυγχάνουσι καὶ εἶναι ὠφέλιμοι, ὅσαι εἶναι σύμφωνοι πρὸς τὰς παραδόσεις τῶν πατέρων καὶ προγόνων, εἶναι ὡς εἰπεῖν ἐξακολουθήσις τῶν ἔργων καὶ πραγμάτων, τῶν πόθων καὶ πνευμάτων ἐκείνων, οὐχὶ δὲ ὅσαι ἀντιστρατεύονται αὐτοῖς. Ἐπιβάλλεται ἄρα ἡμῖν ἡ ἀκριβὴς μελέτη καὶ γνῶσις τοῦ κληροδοτηθέντος ἡμῖν ἐνδοξοῦ καὶ πολυμεροῦς παρελθόντος καὶ ὁ κανονισμὸς τῶν πράξεων ἡμῶν κατ' αὐτό, ἂν μὴ θέλωμεν νὰ ἀποτυγχάνωμεν καὶ γενῶμεν σύγχυσις καὶ ταραχὴν. Τοῦτο δὲ ἐννοοῦσιν τινες ξενολάτραι, ἄπειροι δὲ καὶ καταφρονηταὶ τῶν πατέρων. Τόσον χειρότερον δι' αὐτούς· ἡ ἀποτυχία τῶν ἐγχειρημάτων αὐτῶν ἐπῆλθεν ἤδη.

Ἐν Ἀθήναις.

Γ. Ν. Χατζιδάκις

ΤΟ ΓΛΩΣΣΙΚΟΝ ΖΗΤΗΜΑ

Κάνεις δὲν δύναται ν' ἀρνηθῆ ὅτι τοῦτο εἶναι καὶ πρέπει νὰ εἶναι ἐν τῶν σπουδαιότατων ἐθνικῶν ζητημάτων, ἀλλὰ καὶ κάνει ἐπίσης δὲν δύναται ν' ἀρνηθῆ ὅτι περὶ αὐτοῦ κρατοῦσιν αἱ μᾶλλον ἀντιφατικαὶ τῶν γνώμων. Πόσα δὲν ἠκούσαμεν περὶ αὐτοῦ. Κάθε Ἑλληὴν καὶ μία γνώμη. Διὰ τοῦτο ἡ «Ἀττικὴ Ἴρις» ἀνέθηκεν εἰς ἐμὲ νὰ ζητήσω τὰς γνώμας ἐκείνων, οἵτινες ὡς ἐκ τῆς θέσεώς των εἶναι ἀρμόδιοι νὰ θέσωσι τὸ ζήτημα εἰς τὴν ἀρμόζουσαν αὐτῷ θέσιν.

Καὶ πρῶτος ἔχει τὸν λόγον ὁ διαπρεπὴς καθηγητὴς τῆς Γλωσσολογίας κ. Γ. Χατζιδάκις. Ὁ κ. Χατζιδάκις εἶναι ἡ γνωστότερος καὶ μᾶλλον συμπαθὴς φυσιογνωμία τόσον εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Δημόσιον, ὅσον καὶ παρὰ τῷ εὐρωπαϊκῷ ἐπιστημονικῷ κόσμῳ παρ' ᾧ τὰ μάλιστα ἐκτιμᾶται, ἴσως ὅσον ὀλίγοι ξένοι ἐπιστήμονες. Καὶ δικαίως, διότι αἱ ἐπιστημονικαὶ του ἐπιτυχίαι τιμῶσιν οὐ μόνον τὸ Ἑλληνικὸν Πανεπιστήμιον καὶ τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος, ἀλλὰ καὶ τὴν Γλωσσικὴν ἐπιστήμην καθόλου. Διὸ ἡ «Ἀττικὴ Ἴρις» ἐκφράζει αὐτῷ δι' ἐμοῦ τὴν βαθεῖαν τῆς εὐγνωμοσύνης ἐπὶ τῇ ἐξαιρετικῇ τιμῇ τῆς πολυτίμου συνεργασίας του.

Ν. Σ. Γκινόπουλος

HONOS ALIT ARTES

Τὸ Πολίτευμα, τὸ Ἑλληνικὸν ἐξόχως ἠνύνησε τὴν ἐκκόλαψιν τοῦ Καλοῦ, αἱ δὲ τιμαὶ καὶ ἡ ἐξαιρετικὴ εὐνοία, ἧς ἐτύγγανον οἱ καλλιτέχναι τὸ πάλαι ἐδικαίουν τὸ ἀρχαῖον ρητὸν «Honos alit artes», καθ' ὃ δηλ. ἡ τιμὴ καὶ ἡ ἐκτίμησις τρέφει τὴν καλλιγίαν. Οὐδὲν ἀληθέστερον τούτου. Δὲν δυνάμεθα δυστυχῶς ἐκ τοῦ ἀνεπαρκοῦς χώρου καὶ τοῦ σκοποῦ τῆς παρούσης μελέτης πλήρη ν' ἀναπαρστήσωμεν τὴν θέσιν τῶν καλλιτεχνῶν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἑλληνικῇ κοινωνίᾳ.

Δὲν εἶνε εὐχερὲς οὕτω συντόμως νὰ ἐκθέσωμεν ἐν ταῦθα ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ πῶς ἀντρέφοντο καὶ ἐξεπαιδεύοντο, πῶς ἀνεπτύσσοντο καὶ ἐξετιμῶντο τὰ εὐγενῆ ταῦτα τέκνα τῶν Μουσῶν, ὅτινα σήμερον ἐν τῇ αὐτῇ ταύτῃ χώρᾳ φθίνουσι καὶ πλήρη πικρίας καταστρέφουσι τὸν βίον.

Πῶς ὁ Πολύγνωτος ἢ ὁ Φειδίας, ὁ Μίκων ἢ ὁ Πραξιτέλης, ὁ Ἀπελλῆς, ὁ Μνησικλῆς ἢ ὁ Πολύκλειτος, νὰ μὴ δημιουργήσωσι τ' ἄφθιτα καὶ ἀπαραμίλλα ἐκείνα ἔργα, ὅταν ἐν ταῖς Στοαῖς καὶ ἐν τοῖς Θεάτροις, ἐν ταῖς Πλαίστραις καὶ ἐν τοῖς Γυμνασίοις ἀνεστρέφοντο δι' ὅλης τῆς ἡμέρας ἀνέτως καὶ ἐλευθέρως τὸ κοινωνικὸν ἄνθος τῶν μεγάλων πόλεων τῆς Ἑλλάδος, συνεζήτουν δὲ πρὸς τὸν Πλάτωνα καὶ τὸν Σωκράτη, πρὸς τὸν Ἀναξαγόραν καὶ τὸν Ξενοφῶντα περὶ καλοῦ, περὶ ἔρωτος, περὶ τῶν τύπων τῶν Θεῶν καὶ περὶ τῶν ὑψίστων ζητημάτων τῆς Αἰσθητικῆς καὶ τῆς Τέχνης; Πῶς ἀποχωροῦντες τὴν δεξιὴν ἐκ τῶν συνδιαλέξεων ἐκείνων νὰ μὴ συλλαμβάνωσιν εἴτα ἐν τῇ διανοίᾳ τὸν «Σάτυρον» ἢ τὸν «Ἐρμῆν», τὰ «Προπύλαια» ἢ τὸ «Ἐρέχθειον», τὰς γραφὰς τῆς «Λέσχης» ἢ τῆς «Ποικίλης Στοᾶς;» Ὁ δὲ σπουδαιότατος ἀπάντων: Ὁ οὕτω ἐλευθέρως καὶ πνευματικῶς ἀδέσμευτος βίος ἀνέπτυσεν ἐξόχως καὶ τὴν αὐτοσυνειδησίαν τοῦ ἀτόμου, τὸν ἐγωισμόν, τὸ «Ἐγώ», ὅπερ ἐν τῇ καλλιτεχνίᾳ εἶνε ἡ ψυχὴ καὶ ἡ πηγὴ πάσης ἐμπνεύσεως, παντὸς δημιουργήματος. Σβέσατε, πνίξατε, τὸ «ἐγώ» ἐν τῇ τέχνῃ καὶ εὐθὺς σβέν-

νυται πᾶσα καλλιτεχνικὴ ἰκμάς, πᾶς σπινθὴρ παραγωγῆς. Τούναντίον ἐν ταῖς ἐπιστήμαις ἡ μείωσις τῆς αὐτοσυνειδησίας εἶνε πολλάκις προαγωγὴ καὶ πρόοδος ἐν τῇ ἐρεύνῃ τῆς ἀληθείας. Ὁ ἐπιστήμων πρέπει νὰ ἐξαφανίζηται ἵνα θριαμβεύσῃ ἡ ἀλήθεια, τὸ προϊόν τῆς ἐρέυνης. Ἐν τῇ Τέχνῃ, πρέπει διὰ τοῦ ἔργου νὰ διαφκίνηται καὶ νὰ ὀμιλῆ ὁ δημιουργός, ὁ καλλιτέχνης. Ἐργα ἐν οἷς δὲν αἰσθάνεσθε τὸν τεχνίτην εἶνε ἔργα ἄτεχνα καὶ ἐστερημένα πρωτοτυπίας, εἴα τὰ αἰγυπτιακὰ καὶ τὰ Ἀσσυροβαβυλωνιακὰ. Διατρέχετε συστοιχίας καὶ ἐκατοντάδας τοιοῦτων ἐν ταῖς αἰθούσαις τῶν Μουσείων καὶ οὐδαμοῦ ἀναγνωρίζετε καὶ ἴχνος κἂν προσωπικότητος. Τὰ πάντα ὁμοίμορφα, ὁμοίόσημα, μονότονα ὡς κυπάρισσοι, ὡς κίονες παμμεγίστης στοᾶς. Οὐδεμία κίνησις διάφορος, οὐδεμία ἔκφρασις ἰδιαιτέρα. Ὅλα ὡσεὶ ἐξεληθόντα ἐκ τῆς αὐτῆς μήτρας, ὡς φιάλαι ἢ ἐκπώματα τοῦ αὐτοῦ Ἐργοστασίου. Πλείστα, μύρια ἔργα, ἀλλ' οὐδεὶς καλλιτέχνης!

Ἄλ. Φιλαδελφεύς.

ΕΥΓΕ

ΕΙΝΑΙ ἀναμφισβήτητον ἀξίωμα ὅτι εἰς τὰ ἐλεύθερα καὶ εὐνομούμενα κράτη ἡ θέλησις τοῦ λαοῦ, ἐκδηλουμένη κατὰ τὸ πολίτευμα διὰ τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας, εἶναι ἀνωτέρα τῆς θελήσεως τοῦ ἀτόμου καὶ ὀνομάζεται Νόμος. Ὁ Νόμος εἶναι ἀνώτερος τοῦ βασιλέως, πάσης ἀρχῆς καὶ παντὸς πολίτου, διότι καὶ βασιλεῖς καὶ ἀρχαὶ καὶ πολῖται εἰς μόνον τὸν Νόμον, τουτέστιν εἰς τὴν θέλησιν τοῦ ἔθνους, ὀφείλουσι τὸ ἀξίωμα αὐτῶν, καθ' ὅσον κατὰ τὸ ἄρθρον 21 τοῦ Συντάγματος «ἅπαναι αἱ ἐξουσίαι πηγάζουσιν ἐκ τοῦ ἔθνους.» Ἄνευ τοῦ Νόμου εἶναι ἄτομα ἀπλᾶ καὶ οὐδὲν ἄλλο.

Ὁ Ποινικὸς Νόμος τῆς Ἑλλάδος ἐν ἄρθ. 208 - 210 τιμωρεῖ τὴν μονομαχίαν διὰ φυλακίσεως δεκατεσσάρων ἡμερῶν μέχρις εἰκοσαετῶν δεσμῶν χωρὶς νὰ διακρίνη οὔτε στρατηγούς, οὔτε ὑπουργούς, οὔτε βουλευτάς· τὸ δὲ ἄρθ. 3 τοῦ Συντάγματος διατάσσει ὅτι «ὅλοι οἱ Ἕλληνες εἶναι ἴσοι ἐνώπιον τοῦ Νόμου.»

Κατὰ τὸ ἄρθ. 20 τοῦ Ἀστυνομικοῦ Νόμου «ἡ ἐκτέλεσις τῆς διοικητικῆς ἀστυνομίας ἀντικείμενον ἔχει... νὰ προλαμβάνῃ τὰ πλημμελήματα, ἐγκλήματα καὶ τὰς παραβάσεις τῶν ποινικῶν ὀρισμῶν.» Κατὰ δὲ τὸ ἄρθ. 22 «οἱ ἐπιφορτισμένοι ὑπάλληλοι εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀστυνομικῆς διευθύνσεως δὲν εἰμποροῦν νὰ ἐνεργήσουν τι ἀντικείμενον εἰς τοὺς νόμους καὶ τὰς διατάξεις... Ἐκ τούναντίου χρεωστοῦν ν' ἀκολουθῶσιν αὐτοὺς κατ' ἀκριβείαν χωρὶς νὰ τοὺς ὑπερβαίνωσιν ἢ νὰ ἐπιτρέπωσιν τὴν ὑπέρβασιν αὐτῶν.»

Ἐκ τῶν διατάξεων τούτων τοῦ Νόμου, δηλ. τῆς ὑπερτάτης καὶ κυριάρχου θελήσεως τοῦ λαοῦ, συναγεται ἀδιστακτικῶς ὅτι ἡ Ἀστυνομία ἔχει καθῆκον ἐπιτακτικὸν καὶ ὀφείλει ἀπροσάστως νὰ προλαμβάνῃ τὴν μονομαχίαν, διότι ὁ Ποινικὸς Νόμος τὴν ἀπαγορεύει καὶ τὴν τιμωρεῖ ὡς ἀδίκημα διὰ ποινῶν μέχρι κακουργήματος.

Ἐὰν λοιπὸν ἡ ἀστυνομικὴ ἀρχὴ ἐν κράτει αὐτονόμῳ καὶ ἀνεξαρτήτῳ, ὡς ὑποτίθεται, τοῦλάχιστον ὅτι εἶναι τὸ Ἑλληνικόν, παραλίπη νὰ ἐμποδίσῃ μονομαχίαν, ἢ νὰ ἔμαθεν ὡς μέλλουσαν νὰ τελεσθῆ, παραβιάζει τὸν Νόμον, καθίσταται ἀναξία τοῦ ἀξιώματός της καὶ τιμωρητέος διὰ τῶν νομίμων ποινῶν ὁ διευθύνων αὐτήν. Ἐὰν δὲ ἡ πρᾶξις αὐτῆ προῆλθεν ἐκ τοῦ λόγου ὅτι οἱ μονομάχοι ἦσαν πρόσωπα ἀνωτέρας τάξεως καὶ ἀξιώματων ὑψηλῶν, προσλαμβάνει αὐτὴ ἐτι βαρύτερον χαρακτήρα, διότι παραβιάζει καὶ τὸ 3ον ἄρθρον τοῦ Συντάγματος, καθ' ὃ «οἱ Ἕλληνες εἶναι ἴσοι ἐνώπιον τοῦ Νόμου.»

Πᾶσαι αὐταὶ αἱ σφαῖραι καὶ οὐσιωδέσταιαι δικτάξεις τοῦ Νόμου ὡς διατάξεις τοῦ κυριάρχου ἔθνους, ἐπιβάλλονται δι' ὅλου τοῦ κράτους αὐτοῦ· πᾶσα δὲ ἀρχὴ καὶ πᾶς πολίτης ὠρκήσθη νὰ τηρῇ ταύτας. Ἡ δὲ παραβίασις οἰσθήποτε τῶν διατάξεων τούτων ἐν ἔθνῳ ἔχοντι ἀξιώσεις ὅτι ὑφίσταται καὶ ζῆ δὲν ἐξεγείρει μόνον τὴν ἐνέργειαν τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης πρὸς ἐπιβολὴν τῆς νομίμου ποινῆς, ἀλλὰ καὶ συγκλονεῖ τὸ ὅλον κοινωνικὸν σῶμα. Πρώτιστα δὲ καὶ μάλιστα ὁ τύπος, οὗ ἱερὰ καὶ ὑψηλὴ ἀποστολὴ εἶναι νὰ φρουρῇ τὴν πιστὴν τήρησιν τῶν ἐλευθεριῶν τοῦ πολίτου καὶ νὰ καταγγέλλῃ πᾶσαν προσβολὴν αὐτῶν διὰ τῆς ἰσχυρᾶς αὐτοῦ καὶ μυριοστόμου φωνῆς, αὐτὸς πρῶτος ὀφείλει νὰ ρηγνύῃ ἄλγους φωνὴν ἐπὶ τῇ παραβιάσει τῶν νόμων ὑπὸ τῶν ἀρχῶν, ὅπως μὴδ' ἐπὶ στιγμὴν κλονισθῆ τοῦ λαοῦ ἢ πεποίθησις ὅτι οἱ Νόμοι δὲν ἔπαυσαν νὰ ἦναι σεβαστοὶ ὑπὲρ πᾶν πρόσωπον καὶ πρᾶγμα ἐν Ἑλλάδι.

Ἐθνος, τὸ ὅποιον δὲν σέβεται τοὺς νόμους του, τὸ ὅποιον δὲν ἀλγεῖ ἐπὶ τῇ παραβιάσει αὐτῶν τὸ ἄλγος φιλοτιμίου ζηλοτυπίας πρὸς τὴν ἰδίαν ἑαυτοῦ θέλησιν, τύπος ὅστις θεᾶται σιωπηλῶς καὶ ἀναλγήτως τὴν παραβίασιν τῶν νόμων, εἶναι ἔθνος ἀνάξιον καὶ ἀνίκανον νὰ ζῆσῃ ὡς ἔθνος, εἶναι τύπος ἀνάξιος τῆς ἀποστολῆς του, φρουρὸς προδίδων τὴν σκοπιᾶν αὐτοῦ.

Ὅταν δὲ ὁ τύπος οὐ μόνον σιωπηλῶς ἀνέχεται τὴν παραβίασιν τῶν Νόμων, ἀλλὰ καὶ δημοσίᾳ προτρέπη τὴν ἀστυνομικὴν ἀρχὴν εἰς τοιαύτην ἀδημονίαν πῶς αὐτὴ δὲν παρεβιάσε τοὺς Νόμους, ἀφίνουσα νὰ ἐκτελεσθῆ ἐλευθέρως ἐν κακούργημα, ἀλλ' ἐξεπλήρωσε τὸ καθῆκόν της· καὶ ὅταν ὁ τύπος ἀγανακτῇ διὰ τοῦτο μάλιστα χάριν ὠρισμένων προσώπων ἐχόντων δῆθεν τὸ δικαίωμα νὰ παραβιάζωσι τὸν Νόμον, ἢ τοιαύτη κατὰ τοῦ Νόμου ἐξέγερσις οὐ μόνον ἀσέβειαν πρὸς αὐτόν καὶ πρὸς τὴν καθεστηκυῖαν τῆς Πολιτείας τάξιν μαρτυρεῖ, ἀλλ' ἀποτελεῖ καὶ ἀδίκημα διεγέρσεως εἰς ἀπειθεῖαν κατὰ τῶν καθεστῶτων νόμων (Νόμ. Ἐξυβρ. ἄρθ. 16).

Ἀπέναντι τῶν σαφῶν τούτων καὶ ἀναμφισβητήτων κανόνων καὶ πορισμάτων, ἀποτελούντων τὰ θεμέλια πάσης φιλευθέρου καὶ εὐνόμου πολιτείας, ἀντιπαραβάλλω τὰς ἐξῆς περικοπὰς κυρίου καὶ προσφάτου ἄρθρου μιᾶς τῶν ἀθηναϊκῶν ἐφημερίδων, καταλείπων τὸ ἐκ τῆς ἀντιπαραβολῆς ταύτης αἰσθημα καὶ συμπέρασμα εἰς τὸν ἀναγνώστην :

α... Ἡ ἐνέργεια τῆς ἀστυνομικῆς ἀρχῆς πρὸς ματαίωσιν τῆς μεταξὺ τῶν Κ καὶ Τ μονομαχίας δὲν ὑπῆρξε πράξις σοβαρότητος... Χωρὶς νὰ λάβωμεν πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν γενικῶς παραδεξιμένην ἀρχήν, καθ' ἣν τέλεισι μονομαχίας εἶναι ἀδύνατον νὰ παράκλωθῃ, ἐπὶ τοῦ προκειμένου συνέτρεχε καὶ ἰσχυρότατος λόγος ὅπως μὴ ἡ ἀστυνομία θελήσῃ νὰ καινοτομήσῃ κατὰ τρόπον τῶν παραδόξων. Διότι ἐπρόκειτο περὶ μονομαχίας αὐτὸ τοῦτο ἐπισημίου, ἐγκριθείσης ὑπὸ τοῦ Βασιλέως καὶ ἀνακοινωθείσης πομπικῶς εἰς τὴν Βουλὴν... Δὲν φρονεῖ ὁ κ. Διευθυντὴς (τῆς Ἀστυνομίας) ὅτι ἦτο κάπως τοιμηρὸν νὰ ἀποπειραθῇ τὴν παρεμπόδισιν μονομαχίας, τῆς ὁποίας μετεῖχον ὡς ἀντίπαλοι καὶ ὡς μάρτυρες ὑπουργοί, στρατηγὸι, συνταγματάρχαι; Καὶ ἂν ἐπεκράτει κανὼν ἀπαράβατος τῆς καταδιώξεως τῶν μονομαχοῦντων, ἐπὶ τοῦ προκειμένου οὐδεὶς θὰ ἐξενίζετο ἂν ἡ ἀστυνομικὴ ἀρχὴ ὑπεκρίνετο ἀδιαφορίαν καὶ ἄγνοιαν, ἀποβλέπουσα εἰς τὴν περιωπὴν καὶ τὰ ἀξιώματα τῶν προσώπων... Οἱ ὑπουργοὶ καὶ οἱ στρατηγὸι καὶ συνταγματάρχαι δὲν καταδιώκονται ὑπὸ τῶν ἀστυφυλάκων καὶ χωροφυλάκων καὶ οὐδαμοῦ τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου ἐφαρμύζονται κατ' αὐτῶν ἀστυνομικὰ διατάξεις, αἵτινες παραβλέπονται ἐπὶ ὁμοίων ἀντικειμένων διὰ τοὺς κοινοτέρους τῶν πολιτῶν...»

Πρέπει νὰ σαφήσῃ πολὺ εἰς λαὸς, πρέπει νὰ διαφθαρήσῃ πολὺ ἡ πολιτικὴ ἠθικὴ ἐνὸς κράτους διὰ νὰ ἐξενεχθῇ οὕτω δημοσίᾳ ἄνευ ἐντροπῆς τοιαύτη περιφρόνησις, τοιαύτη ἐξύβρισις πρὸς τὸ πολίτευμα καὶ πρὸς τοὺς νόμους του, χωρὶς ν' ἀνακηδέσῃ ἐκ τῆς ἀλγηδόνος τὸ σῶμα τῆς πολιτείας, ἐν ἣ ἠκούσθη τοιαύτη φωνή.

Κρῖμα! Ἦξιζε τὸν κόπον ἢ εὐκαιρίαν αὕτη ὅπως ἐπαινεθῇ εἰς δημοσίᾳ λειτουργός, ὅστις μόνος ἐν μέσῳ τῶν τοσούτων καὶ τοιούτων δὲν ἐδίστασε ν' ἀποδώσῃ εἰς τὸν νόμον τὸν σεβασμὸν, ὃν ἠρνοῦντο πρὸς αὐτὸν ἀνώτεροί του. Καθ' ἣν στιγμὴν καὶ λαὸς καὶ ἀρχαὶ ἐγίνωσκον ὅτι ἐμελλε νὰ καταπατηθῇ εἰς νόμος ποινικὸς, ἢ γραπτὴ θέλησις τοῦ Κράτους τούτου καὶ περιέμενον ν' ἀπολαύσῃ τοῦ θεάματος τῆς ἀλληλοσφαγῆς δύο ἀνθρώπων, καθ' ἣν στιγμὴν οὐδεὶς ἀνελογίζετο καὶ πάντες εἶχον λησμονήσει, ὅτι ὑπῆρχε νόμος ἀπαγορευτῶν καὶ κολάζων τὴν μονομαχίαν μέχρις εἰκοσαετῶν δεσμῶν, εὐρέθη εἰς μόνος ἀνθρώπος νὰ τὸ ἐνθυμηθῇ, εἰς μόνος δημοσίος λειτουργός νὰ ἐγερθῇ ἀντιμέτωπος πάντων καὶ νὰ ὑπενθυμίσῃ πρὸς πάντας, ὅτι ὁ νόμος αὐτὸς εἶναι ἡ θέλησις τοῦ Κράτους ὁλοκλήρου, προσταγὴ ἱερὰ καὶ ὑπερτάτη, ἧς τὴν δύναμιν αὐτὸς ὑπὲρ πάντας συναισθάνεται καὶ θὰ τὴν ἐκτελέσῃ πιστὸς εἰς τὸν ὅρκον, ὃν ἔδωκεν, ὅτι θὰ φυλάττῃ τὸ Σύνταγμα καὶ τοὺς νόμους τοῦ Κράτους. Ὁ ἀνθρώπος οὗτος ὁ παράδοξος καὶ πρωτοφανής, ὅστις εἶχε τὸ θαυμάσιον θάρρος νὰ προστατεύσῃ καὶ νὰ σεβασθῇ τὸν νόμον χάριν τῆς φιλοτιμίας αὐτοῦ ἐκείνου τοῦ λαοῦ, ὅστις τὸν ἐθέσπισε, νὰ κύψῃ καὶ νὰ λάβῃ αὐτὸν ἐκ τοῦ ἐδάφους, ἐφ' οὗ τὸν κατεπάτει, ὡς ράκος ἢ κουφότης καὶ ἡ ἀσέβεια, καὶ νὰ τὸν ὑψώσῃ ὑπεράνω τῶν

κεφαλῶν τῶν καταπατούντων αὐτὸν ὡς λάβαρον συμβολίζον τὴν ἐθνικὴν αὐτονομίαν, διότι ἐκεῖ ἦτο ἡ θέσις του, ὁ ἀνθρώπος οὗτος ὑβρίζεται ἀντὶ νὰ θαυμασθῇ καὶ ἐπιπλήσεται ἀντὶ νὰ ὑμνηθῇ. Ὁ δὲ λαὸς, ὁ ὑπὸ τοιοῦτου τύπου ὑβριζόμενος καὶ ραπιζόμενος ἐν αὐτῷ τῷ συμβόλῳ τῆς κυριαρχίας του, ἀκούει τὴν ἀναίσχυντον ὑβριν ἀπαθῆς, χάσκων, τίς οἶδε! γελῶν ἴσως καὶ χλευάζων τὸν ἀντιπρόσωπόν του, ὅτι ἐξεπλήρωσε πιστῶς τὴν ἐντολήν καὶ τὸ καθήκον του!

Ὅτε πρίγκηψ Ἄγγλος ἐτιμωρεῖτο πρὸ τινος ὑπὸ πταισματοδίκου ἐν Ἀγγλίᾳ, ὅτι παρέβη ἀσήμαντὸν τινα ἀστυνομικὴν διάταξιν, ὁ ἀγγλικὸς τύπος δὲν ἐξεπλάγη διὰ τοῦτο. Εὗρε τὸ πρᾶγμα φυσικώτατον, τοιοῦτο ὁποῖον εἶναι ἀληθῶς. Μόνον ἐδῶ ἐν Ἑλλάδι ἠνοιχθήσαν κερηνότα τὰ στόματα καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ ἐκ τοῦ θαυμασμοῦ, πρὸ τοῦ μεγάλου δῆθεν φαινομένου, ὅτι ἀπλοῦς πταισματοδίκης ἀταράχως ὡς ἂν εἰ ἐξετέλει τὴν ἀπλουστεραν τῆς ἐξουσίας του ἐνάσκησιν ἐτιμώρησεν ἕνα πρίγκηπα ἐξ αἵματος! Καὶ ἐξήλευσεν ὁ ἑλληνικὸς τύπος τὸ ἐν Ἀγγλίᾳ κράτος τοῦ νομοῦ καὶ ἠσχύνθη συγκρίνας ἐπὶ μίαν στιγμὴν τὴν αὐτοκρατορικὴν μεγαλοπρέπειαν τοῦ νόμου ἐκείνου πρὸς τὴν ἐξητυλισμένην ἐλλειψότητα τῶν νόμων τῆς πατρίδος ἡμῶν. Διατί ἄραγε ἡ διαφορὰ αὕτη τῆς ἀταραξίας ἐκείνης καὶ τῆς καταπλήξεως αὐτῆς; Ἀπλούστατα! τὸ ἀγγλικὸν ἔθνος εἶναι πράγματι ἐλεύθερον. Τὸ ἑλληνικὸν δὲν εἶναι εἰμὴ μόνον κατὰ τύπους. Ἐκεῖ ὑπάρχει ἐλευθερία ζωῆς. Ἐδῶ ἀνδρείκελλον ἐλευθερίας. Ἐκεῖ ὁ νόμος δὲν ἀπειλεῖ μόνον, ἀλλὰ κακτυπᾷ. Ἐδῶ φλυαρεῖ μόνον καὶ ραπιζεται.

Διὰ τοῦτο, ἐὼν τὸ ἀνωτέρω ἄρθρον τῆς ἀθηναϊκῆς ἐφημερίδος, δι' οὗ ἐπετιμήθη ἡ Ἀστυνομία, ὅτι ἐτόλμησε νὰ ἐκτελέσῃ τὸ καθήκον τῆς κατὰ στρατηγῶν καὶ ὑπουργῶν, ἀνεγινώσκετο ἐν Ἀγγλίᾳ, ἤθελε διεγείρει τὴν κατάπληξιν ὡς ἐξήγειρεν ἐδῶ τὸν θαυασμὸν ἢ τιμωρίαν τοῦ Ἄγγλου πρίγκηπος. Θαυμασμός καὶ ὁ εἰς, θαυμασμός καὶ ὁ ἄλλος ἄλλ' ὁ μὲν τείνει πρὸς τὰ ἄνω, πρὸς τὸν οὐρανόν, ὁ δὲ πρὸς τὰ κάτω, πρὸς τὸν βόρβορον.

Ἐντροπή!

Ἐὰν ὑπάρχῃ ἀκόμη εἰς τὴν Ἑλλάδα συναισθησις ἐθνικῆς τιμῆς καὶ σεβασμὸς πρὸς τοὺς νόμους, πρέπει νὰ διαμαρτυρηθῇ κατὰ τῆς ἐκδηλώσεως τοιαύτης πολιτικῆς ἐξαχρειώσεως καὶ ν' ἀποδώσῃ σθεναρῶς καὶ μεγαλοφῶνας τιμὴν εἰς τὸν σεβασθέντα τὸν νόμον δημοσίου λειτουργόν, διότι ἐτίμησε τὴν πατρίδα του.

Διότι δυστυχῶς, πολὺ δυστυχῶς διὰ τὸ ἀτυχὲς τοῦτο ἔθνος, ἡ ἐκπλήρωσις τοῦ καθήκοντος ἐδῶ πρέπει νὰ θεωρῆται καὶ νὰ τιμᾶται ὡς ἀνδραγαθήμα, διότι δὲν εἶναι συνήθης.

Εὖγε λοιπὸν εἰς τὸν ἐπιτιμηθέντα ὅτι ἐσεβάσθη τὸν Νόμον!

Φρούνηχος

ΥΙΟΣ ΕΚ ΠΑΤΡΟΣ

(Συνέχεια καὶ τέλος)

Καὶ ἀνυψώθη ἡ χεὶρ του, διὰ νὰ κταπέσῃ καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ θῦμα. Ἀλλὰ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ πρώτου γρονθοκοπήματος ἐπτόησε, φαίνεται, τὴν τόλμην τοῦ βαναύσου μας διδασκάλου καὶ ἐψύχρανε διὰ μιᾶς τὴν ὀργὴν του. Ὁ μικρὸς Σοφῆς εἶχε πέσει χαμᾶς, ἀπνους σχεδὸν καὶ ἀκίνητος. ἡμεῖς δὲ οἱ ἄλλοι, ἀνορθωθέντες διὰ μιᾶς ἐπὶ τῶν θρανίων. ἐκρυγαζόμενοι σπαρακτικῶς, ὡς ἂν ἐδερόμεθα ὄλοι ὁμοῦ. Ἀπερίγραπτος ὑπῆρξεν ἡ ἐπακολουθήσασα ταραχὴ. Ἐξ ὄλων τῶν δωματίων ἔτρεξαν ἐντρομοὶ οἱ διδάσκαλοι, εἰσώρησαν εἰς τὴν αἴθουσαν οἱ ἐπιστάται, ὁ δὲ σχολάρχης, σεβάσμιος φουστανελλοφόρος γέρον, κρατῶν ἀκόμη τὴν κανοσοῦριγγά του, τὴν ὁποῖαν ἐκάπνιζε πρὸ μικροῦ ἀμέριμνος εἰς τὸ σχολαρχεῖον, ἐφάνη εἰς τὴν θύραν, καὶ ἀπέμεινε ἄφωνος πρὸ τοῦ θεάματος.

Ἄχ! διδάσκαλε! εἶπεν ἀμέσως τί ἔκαμες! Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς λοιποὺς διδασκάλους, ὀρίστε, εἶπε, κύριοι, εἰς τὰς παραδόσεις σας. Σεῖς διαλυθῆτε! ἐφώναξε πρὸς τοὺς μαθητάς. Διαλυθῆτε! ἐπανέλαβεν ἀμέσως ἐντονώτερον, βλέπων ὅτι ἐδίσταζομεν νὰ κενώσωμεν τὴν παράδοσιν.

Ἐξήλθομεν ὄλοι σιωπηλοὶ μετ' ὀλίγον δὲ ὁ ἐπιστάτης τοῦ σχολείου ἐσήκωσε τὸν ἀναίσθητον Ἀλέξανδρον καὶ τὸν ἐπέβησεν εἰς μίαν ἄμαξαν.

Ἐπλησίασα τρέμων, καὶ ἠρώτησα δειλῶς: Ἄνοιξε τὰ μάτια σου;

— Τὰ ἄνοιξε, . . . δὲν ἔχει τίποτα, ἀπήντησεν ἐκεῖνος καθήμενος πλησίον τοῦ ἀμαξηλάτου, καὶ ἡ ἄμαξα ἔφυγε δρομαία.

Ἀπῆλθομεν βραδυπατοῦντες εἰς τὰς οἰκίας μας καὶ ἐσχολιάζομεν καθ' ὁδὸν τὰ συμβάντα. Δὲν εἶχαμεν, ὡς σοῦ ἔλεγα, φίλον τὸν Ἀλέξανδρον, οὔτε εἶχαμεν κατορθώσει νὰ τὸν οἰκειωθῶμεν. Ἀλλ' ἡ ζωηρά του φύσις μᾶς ἦτο συμπαθῆς καὶ πολὺ νῦχαριστήθημεν, ὅτι δὲν εἶχε πάθει τίποτα. Νῦχαριστήθημεν δὲ πολὺ περισσότερον ἀπὸ τὴν ἀπροσδόκητον σκηνήν, ἧτις ἐπηκολούθησε μετὰ τινος ἡμέρας.

Ὁ Σοφῆς δὲν ἦλθε πλέον εἰς τὸ σχολεῖον, οὔτε τὴν ἐπαύριον, οὔτε τὰς ἐπομένους ἡμέρας. Ἡσθῆνησεν ἄραγε καὶ ἔμενε κληνῆρης, ἢ ἄλλος τις ἦτο τῆς ἀπουσίας του ὁ λόγος; Κανείς δὲν ἤξευρεν. Ἀλλὰ τὴν δευτέραν ἡμέραν μετὰ τὸ συμβάν, τὴν αὐτὴν περίπτου ὥραν καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ μάθημα, ἠνοιξεν αἴφνης ἡ πρὸς τὸν διδασκαλὸν θύρα τῆς παραδόσεως, καὶ ἀνὴρ ὑψηλὸς καὶ ῥωμαλέος εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν. Εἶχε τὸ βῆμα βαρὺ καὶ τὸ ἦθος ἄγριον. Ἀτάραχος καὶ ἀτενῶς βλέπων πρὸς τὴν καθέδραν, ἐβάδισε κατ' εὐθείαν πρὸς τὸν διδάσκαλον, ὅστις, δὲν ἤξεύρω, ἀλλὰ μ' ἐφάνη κάπως ὠχριάσας τὴν στιγμὴν ἐκείνην.

— Τοῦ λόγου σου εἶσαι, ἠρώτησε πλησιάζας εἰς αὐτόν, ποῦ ξεῦρες καὶ κτυπᾷς τόσο καλὰ τὰ παιδιά, ἂν νὰ ἦσαν μουλάρια, ἀπ' ἐκεῖνα ποῦ βοσκοῦσαι εἰς τὴν πατρίδα σου;

Ὁ διδάσκαλος ἠθέλησε κάτι νὰ ἀπαντήσῃ, ἀλλὰ τότεσον ἔτρεμεν ὄλος, καὶ τότεσον ἐτραύλιζεν ἡ γλώσσά του, ὡστε δὲν ἠκούσαμεν τίποτε. μολονὶ σιγῇ βαθεῖα ἐπεκράτει εἰς ὅλην τὴν τάξιν, διότι ἡ συγκίνησις εἶχε δέσει ὄλων μας τὰς γλώσσας.

— Δὲν ξεῦρες νὰ δέρνης καλὰ! Ἐπρόσθεσε δυνατῶς τερα ὁ ἄγνωστος, τὸν ὁποῖον ἀπὸ τοὺς λόγους τοῦ ἐννοήσαμεν, ὅτι ἦτο ὁ πατήρ τοῦ Ἀλεξάνδρου. Ἐγὼ θὰ σὲ μάθω νὰ δέρνης καλλίτερα.

Καὶ ὑψώσας ταχέως τὴν χεὶρά του — Θεέ μου! τί χεὶρ ἦτο ἐκείνη καὶ τί κρότον ἔκαμε! — κατέφρεν αὐτὴν τόσο βιαίως εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ διδασκάλου, ὡστε τὸν ἐσφενδόνισε κάτω τῆς ἐδρας του.

— Βοήθεια! ἐκραύγασεν ἐκεῖνος ἐγειρόμενος, καὶ προσεπάθησε νὰ κινηθῇ πρὸς τὴν θύραν τοῦ σχολαρχεῖου.

Ἀλλὰ τὴν δεξιάν χεῖρα τοῦ πατρὸς Σοφῆ παρηκολούθησε ταχέως ἡ ἀριστερὰ καὶ ταύτην ἐκείνη, καὶ ἐκείνην πάλιν ἡ ἄλλη, καὶ δὲν ἤξεύρω μὰ τὴν ἀλήθειαν ποῦ ἤθελε φθάσει ἡ φοβερὰ ἐκείνη ἐκδίκησις, ἂν σχολάρχης καὶ διδάσκαλοι καὶ κλητῆρες δὲν ἐπλήρουν ἐντὸς ὀλίγου τὴν πράδοσιν.

— Εἶμαι ὁ πατέρας τοῦ Ἀλεξάνδρου Σοφῆ, εἶπεν ἐκεῖνος ἀτάραχος, στρεφόμενος ἀπαθῶς πρὸς τοὺς εἰσελθόντας, καὶ ἦλθα νὰ μάθω αὐτὸν τὸν κύριον πῶς δέρνουν.

Καὶ ἀνεχώρησεν ἡσύχως, ὅπως εἶχεν ἔλθει.

Τὸ μάθημα, ἐννοεῖται, διεκόπη. καὶ ἡμεῖς ὠρμήσαμεν φαιδροὶ πρὸς τὴν κλίμακα, καὶ κατέβημεν πηδῶντες ἀνά δύο τὰς βαθμίδας τῆς.

Τὴν ἄλλην ἡμέραν ἐμάθαμεν, ὅτι ὁ διδάσκαλος ἐπαύθη καὶ ἐπὶ πολὺν καιρὸν δὲν ἤξεύρομεν τί ἀπέγεινε. Μετὰ χρόνους πολλοὺς μόνον πολλοὺς ἤκουσα ὅτι ὁ βουλευτὴς του τὸν διώρισεν κἄπου ἐπαρχον, ἀργότερα δὲ πολὺ τὸν εἶδα βουλευτὴν εἰς τὰς Ἀθήνας. Τίποτε ἀπίθανον νὰ διώρισεν καὶ ἐκεῖνος ἐπαρχον τὸν παλαιόν του βουλευτὴν.

Ἐσχιανόμεθα ὄλοι καὶ ἐγὼ ἴσως περισσότερον τῶν ἄλλων τὸν χυδαῖον τοῦτον διδασκάλον ἐννοεῖς δὲ με πόσῃ εὐχαρίστησιν καὶ παιδικὴν χαρὰν ἐσπευσα νὰ διηγηθῶ τὸ βράδυ εἰς τοὺς γονεῖς μου τὰ συμβάντα εἰς τὸ σχολεῖον, καὶ νὰ περιγράψω ἰδίως λεπτομερῶς τὸ ἥρωικόν κατορθῶμα τοῦ πατρὸς τοῦ συμμαθητοῦ μας. Ὁ πατήρ μου, σοβαρὸς συνήθως καὶ ὀλιγόλογος, κατέκρινε μὲ ὀλίγας λέξεις τὴν διαγωγὴν τοῦ διδασκάλου, ἀπεδοκίμασεν ἐπίσης τὸν πατέρα τοῦ Σοφῆ, ἀπέφυγε νὰ ἀπαντήσῃ εἰς τὴν περίεργον ἐρώτησιν, τὴν ὁποῖαν τοῦ ἀπέτεινα, ζητῶν νὰ μάθω τί ἦτο ὁ πατήρ τοῦ Σοφῆ καὶ τί ἔργον εἶχε.

— Κύτταξε τὰ μαθήματά σου, μοῦ ἀπήντησε ζωηρῶς, καὶ αὐτὰ τὰ πράγματα δὲν σ' ἐνδιαφέρουν.

Ἄλλ' ἐγὼ, ἐννοεῖς, ἦμην περίεργος, οὐδ' ἐννόουν, κατὰ τί θὰ ἐβλάπτοντο τὰ μαθήματά μου, ἂν ἐμάνθανα τέλος πάντων τὰ οικογενειακά τοῦ μυστηριώδους συμμαθητοῦ μου. Διὰ τοῦτο εὐθύς ὡς ἔμεινα μόνος μὲ τὴν μητέρα μου, ἐπανέλαβον ἰκετευτικῶς καὶ μὲ πολλὰ θωπεύματα τὴν ἐρώτησίν μου, καὶ τότεσον ἐπέμεινα, ὡστε ἀφῆκεν ἡ ἀγαθὴ γυνὴ πρὸς στιγμὴν τὸ πλεξιμόν τῆς, μ' ἐκύτταξε τρυφερῶς, καὶ ἀπήντησε:

— Ὁ συμμαθητὴς ὁ Ἀλέξανδρος, παιδί μου, εἶνε ὄρφανός, . . . δὲν ἔχει μητέρα. Ὁ πατέρας του εἶνε ἕνας κακορρίζικος ἀνθρώπος. Εἶχε περιουσίαν καὶ καλὸν ὄνομα, καὶ τὰ ἔχασε καὶ τὰ δύο ἀπὸ τὸ κεφάλι του. Ἦτον ἀπὸ τοὺς καλοὺς κτηματίας τῶν Ἀθηνῶν. Ἐκαλλιεργοῦσε τὰ κτήματά του καὶ ἐζῴσσε καλὰ. Ἐπειτα ὑπανδρεῖθη, ἐκακόπεσε, ἐπῆρε γυναῖκα σπάταλη, κακὴ νοικοκυρά, . . . καὶ τὰ κτήματά του ἔνα ἕνα πῆγαν εἰς τὴν δημοπρασίαν. Σιγὰ σιγὰ ἐδυστύχησε, . . . ἔχασε καὶ τὴν γυναῖκά του, καὶ τώρα εἶνε πτωχὸς καὶ ἄθλιος, . . . ζῆ ἀπὸ τὰ χαρτιά.

— Χαρτιά ; ήρώτησα εγώ άπορών. Τί πράγμα είνε, μητέρα τὰ χαρτιά ; "Α ! άνεφώνησα άμέσως, πρὶν ἢ προφθάσῃ ν' άπαντήσῃ ἢ προδήλως άπορούσα καὶ στενοχωρουμένη μήτηρ μου. "Α ! ένθυμούμαι ! θὰ είνε άπ' εκείνα, ποῦ μᾶς έφερε ταις προάλλαις εἰς τὸ σχολεῖον ὁ 'Αλέξανδρος.

— Σᾶς έφερε εἰς τὸ σχολεῖον ὁ 'Αλέξανδρος ! εφώναζεν έντρομος ἢ μήτηρ μου. Καὶ τὰ ἐπιάσατε σεις εἰς τὰ χέρια σας ; Μὴ παιδί μου ! μή, νὰ σέ χαρῶ ! Μὴ πιάσης ποτέ χαρτιά ! Εἶνε άφανισμός ! Εἶνε κατάρρα ! Αὐτὰ τὰ χαρτιά κατήντησαν τὸν πατέρα του Σοφῆ εκεί ποῦ τὸν κατήντησαν.

— Μὰ πῶς λοιπόν μου εἶπες, ὅτι ζῆ ἀπὸ τὰ χαρτιά ; ήρώτησα εγώ περιέργως.

Ἐστενοχώρησε δέ, φαίνεται, πολὺ τὴν μητέρα μου ἢ έρώτησίς μου, διότι μετὰ τινὰς στιγμὰς δισταγμοῦ έπανέλαβε τὸ διακοπὲν πλέξιμόν της, καὶ εἶπε μὲ σιγαλοτέραν ἀλλὰ πολὺ σοβαρωτέραν φωνήν.

— Νά ! βλέπεις ποῦ δὲν έπρεπε νὰ σοῦ εἰπῶ τίποτε ; Αὐταῖς δὲν είνε ὀμιλίαις διὰ παιδιά. Πήγαινε τώρα νὰ κοιμηθῆς, διότι εἶνε άργά.

Ἀπὸ τοὺς λόγους τῆς μητρός μου ὀλίγα τότε έννόησα περὶ τοῦ έργου τοῦ πατρός του Σοφῆ. Ἐμαθα ὅμως ὅτι ὁ 'Αλέξανδρος δὲν εἶχε μητέρα, καὶ τότε ἐξήγησα, διατὶ ἤρχετο πολλάκις εἰς τὸ σχολεῖον μὲ τὸ φέρεμά του σχισμένον ἢ χωρὶς κομβία. Ἐπῆγα εἰς τὴν κλίνην μου βαρύθυμος, καὶ ἐπλάγιασα σκεπτόμενος, πῶς ἦτο δυνατόν έν παιδίον νὰ μὴν ἔχῃ μητέρα. Ποτέ δὲ ἄλλοτε, ὅσον τὴν έσπέραν εκείνην, δὲν μου εφάνη γλυκὺ τὸ φίλημα, διὰ τοῦ ὁποίου μου ἠύχθη καλὴν νύκτα ἢ μήτηρ μου, οὔτε έσφιξα ποτέ περισσότερον τὸν τράχηλόν της μὲ τὰς χεῖράς μου.

Τὴν επομένην ἡμέραν, καὶ πολλὰς ἄλλας κατόπιν, ἢ μόνη ὀμιλία μας εἰς τὸ σχολεῖον ἦτο, έννοεῖται, ὁ πατήρ του Σοφῆ καὶ τὸ άνδραγάθημά του. Πολλοὶ δὲ ἀπὸ τοὺς συμμαθητὰς μου, καὶ ἰδίως ἐκ τῶν μεγάλων, διηγούντο περιέργως καὶ παραδόξα δι' αὐτὸν πράγματα, τὰ ὁποῖα εἶχον μάθει, φαίνεται, καὶ αὐτοὶ ἀπὸ τοὺς γονεῖς των. Εἰς ἐδιηγείτο, ὅτι τὸσπν εἶχε δύναμιν ὁ ὑψηλὸς ἐκεῖνος καὶ σωματώδης ἄνθρωπος, ὥστε έθραυε τραπέζια μὲ τὸν γρόνον του. "Αλλος, ὅτι έτρωγεν ὀλόκληρον ἄρνιον καὶ έπινεν ὀκάδας χωρὶς νὰ πάθῃ τίποτε. "Αλλος, ὅτι τὴν νύκτα ὄλην δὲν έκοιμάτο, διότι οἱ γείτονες έβλεπον φῶς εἰς τὰ παράθυρά του ἕως τὸ πρωί. Μερικοὶ ισχυρίζοντο, ὅτι τὸσπον ἦτον παράφορος καὶ ὀργίλος, ὥστε έμαύριζεν ἀπὸ τὸν θυμόν του καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ του ἐγέμιζαν αἶμα, καὶ δὲν ἤξευρε πλέον οὔτε τί έλεγεν, οὔτε τί έκαμεν. Ἐψιθύριζον δὲ ἄλλοι δειλῶς καὶ μὲ τρόμον, ὅτι καὶ αὐτὴ ἢ σύζυγός του, ἢ μήτηρ του 'Αλεξάνδρου, τὸν ὁποῖον δὲν έπανεἶδαμεν πλέον, εἶχε πέσει θῦμα τοῦ ἀγρίου θυμοῦ του, κτυπηθεῖσα ἕως, ὅπως εἶχε κτυπηθῆ πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν καὶ ὁ γεωγράφος μας.

"Ολη αὐτὴ ἢ ἱστορία δὲν ἦτο δυνατόν, έννοεῖται, νὰ διατηρηθῆ πολὺ εἰς τὴν διάνοιαν παιδίων, καὶ μετ' ὀλίγας ἐβδομάδας εἶχε λησμονηθῆ έντελῶς, ὅπως ἐλησμονήθη βαθμηδὸν καὶ ὁ 'Αλέξανδρος.

Ἐτελείωσα τὸ ἐλληνικὸν σχολεῖον, έτελείωσα τὸ γυμνάσιον, μετέβην εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, κατόπιν εἰς τὴν Εὐρώπην, καὶ μο-ον ὅτε ἐπέστρεψα, μετὰ χρόνους πολλοὺς, τὸν ἀπήντησα μίαν ἡμέραν καθ' ὄδόν. Τὸν άνεγνώρισα άμέσως. Τὸ ἦθός του δὲν εἶχε διόλου μεταβληθῆ, τὸ βλέμμα του ἦτο τὸ παλαιὸν ἐκεῖνο ἐμπικτικόν

συγχρόνως καὶ λογιστικὸν βλέμμα τοῦ συμμαθητοῦ μου, καὶ οἱ τροποὶ του ένέπνεον πάντοτε δυσπιστίαν καὶ ἀπέτρεπον πᾶσαν φιλικὴν διάχυσιν. Τὸν ήρώτησα, τί έγεινε τὸσπον καιρόν, καὶ ἢ μόνη του ἀπάντησις ἦτο : Μὴν έρωτᾶς !

Δὲν ἐπέμεινα, έννοεῖται, διότι ἤξευρα κάλλιστα, ὅτι ματαία θὰ ἦτο ἢ ἐπιμονή μου. Ἦκουσα ὅμως μετ' ὀλίγας ἡμέρας λεπτομερείας τινὰς τῆς ζωῆς του, αἱ ὁποῖαι μ' ἐλύπησαν πολὺ καὶ μὲ έτρόμαξαν περισσότερον. Εἶχε, φαίνεται, ἀρχίσει ἀπὸ τότε νὰ ρίζοβολῆ εἰς τὸν νοῦν του ἢ ὀλεθρία ἐκεῖνη ἰδέα τοῦ διὰ παντός μέσου πλουτισμοῦ, καὶ τολμηρὰ τινὰ σχέδιά του, ἀστεῖα τὸ κατ' ἄρχάς, εἶχον ἀποβῆ ἐπὶ τέλους τραγικὰ εἰς αὐτόν. Ἐπειτα δὲν τὸν έπανεἶδα, εἰμὴ πρὸ πέντε ἢ ἕξ ἔτων, ὅτε ἐπέστρεψα ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον. Ἐκεῖ ἔμαθα, ὅτι εἶχε διατελέσει πρὸ ἔτων ὑποπρόξενος εἰς έν ἀπὸ τὰ μικρὰ ὑποπρόξενεῖα τῆς Αἰγύπτου, καὶ ὅτι δὲν ἄφησε πολὺ καλὰς ἀναμνήσεις εἰς τὴν ἐλληνικὴν κοινότητα. Μερικοὶ μάλιστα ἔλεγον, ὅτι εἶχε παυθῆ ἕνεκα καταχρήσεων κατὰ τὴν ἀπογραφὴν μιᾶς κληρονομίας. Ἐνόμισα τὰς φήμας ταύτας ὑπερβολὰς, ἐκ τῶν συνήθων εἰς τὰς ἐλληνικὰς κοινότητας, ἰδίως τοῦ ἐξωτερικοῦ. Ἄλλ' ὅτε τὸν έπανεῦρον ἐδῶ δικηγόροντα, ἔχοντα μάλιστα φήμην εὐφροῦς δικηγόρου, καὶ ἤκουσα μερικὰ δείγματα τῆς εὐφρίας του, τὰ ὁποῖα, ὀμολογῶ, δὲν μὲ ένθουσίασαν, ένθυμήθην άμέσως τὰς φήμας ἐκεῖνας. "Οσας δίκας τοῦ ένεπιστεύοντο, τὰς έθεώρει ὁ Σοφῆς ὡς εἶδος τι ἐπιχειρήσεων, ἀπὸ τὰς ὁποῖας έννοεῖ νὰ κερδήσῃ αὐτὸς ὀπωσδήποτε περισσότερα τῶν πελατῶν του. Δὲν τὸν εἶχες καὶ σὺ δικηγόρον, νομίζω ;

— Ναι, ἀπήντησα· καὶ μοῦ ἔχασε μίαν σπουδαίαν δίκην.

— Ποῖον εἶχε δικηγόρον ὁ ἀντίδικός σου, ήρώτησε περιέργως ὁ Δημήτριος.

— Ποῦ νὰ ένθυμούμαι ; Εἶνε τὸσπος καιρός !

— Βεβαία κανένα ἀπὸ τοὺς συνεταίρους τοῦ 'Αλεξάνδρου.

— Εἶνε φρικτὸν αὐτό ! άνεφώνησα.

— Εἶνε καὶ ἄλλα, . . . εἶπεν ὁ φίλος μου, καὶ έσιώπησε.

— Τὸν δυστυχῆ ! ὑπέλαβον μετὰ τινὰς στιγμὰς, καθ' ἄς ἢ ἀνάμνησις τῆς προσφάτου καταστροφῆς κατέπνιξεν άμέσως τὴν στιγμιαίαν μου ἀγανάκτησιν. Τὸν κατέστρεψεν ὁ ἀκοίμητος ἐκεῖνος πόθος τοῦ χρηματισμοῦ, ὁποῖος έβασκεν ἄγριος εἰς τὰ στήθη του.

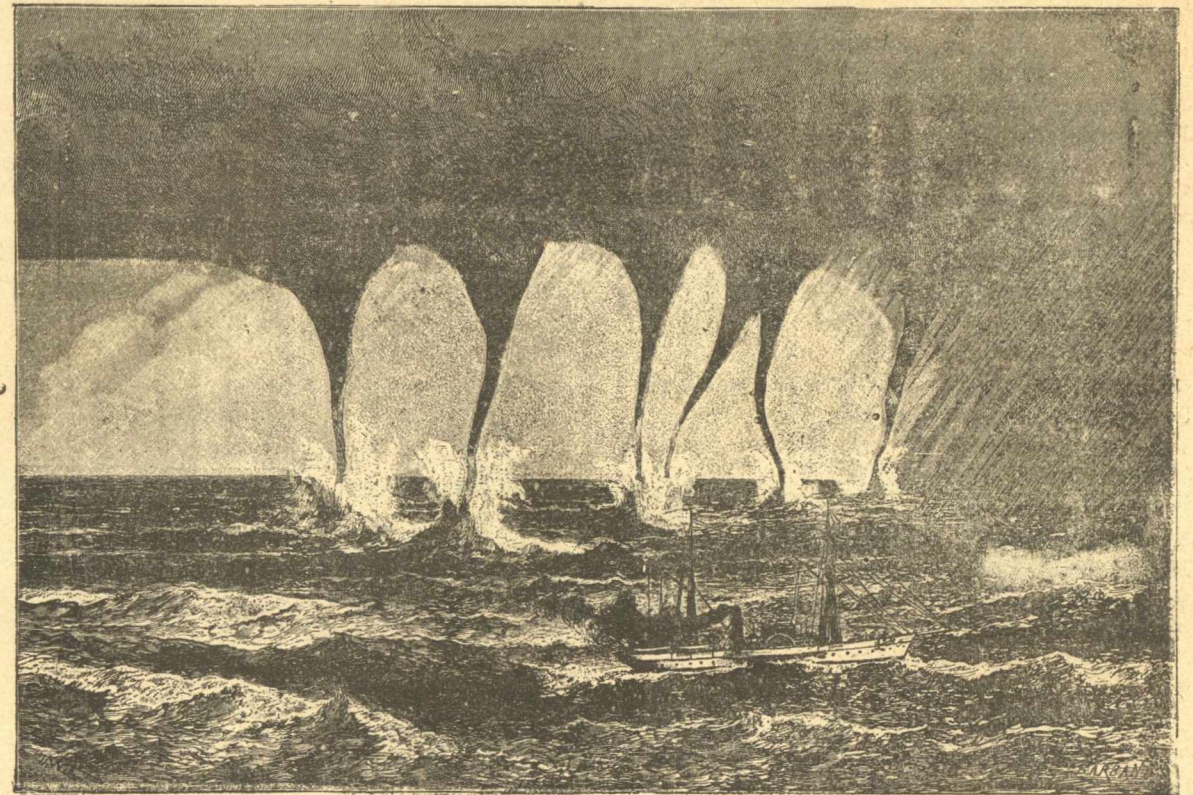
— Βεβαίως ! . . . δὲν εἶνε ζήτημα, ἀπήντησεν ὁ Δημήτριος, καὶ αὐτὸς χωρὶς ἄλλο θὰ τὸν έφερην ἐπὶ τέλους εἰς συνάρθειαν μὲ τὸν ποινικὸν νόμον, τὸν ὁποῖον μόνον έφοβεῖτο, καθὼς μᾶς έλεγεν ἐκεῖνο τὸ βράδν. Ἄλλὰ πῶθεν ἐγεννήθη ὁ σκώληξ αὐτὸς εἰς τὴν ψυχὴν του ; Ποῖος έβαλεν ἐκεῖ τὸ σπέρμα τοῦ φοβεροῦ αὐτοῦ μολύσματος ; Ὁ πατήρ του καὶ τὸ χαρτοπαικτικόν του. Γιὸς ἐκ πατρός ὑπῆρξεν ἀνκντηροῦτως ὁ 'Αλέξανδρος, ἀλλὰ τελειοποιημένος, έννοεῖται, ὑπὸ τῶν προόδων τοῦ νεοελληνικοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῶν ψευδῶν ἀνγκῶν του.

— Καὶ τὴν τὴν θὰ γείνη ἢ οἰκογένειά του ; Δὲν εἶχε, μοῦ εἶπες, νυμφευθῆ ;

— Ναι ! ἀλλ' εὐτυχῶς δὲν ἄρτει τέκνα, . . . καὶ ὁ σκώληξ του θὰ ταρῆ μαζί του.

Καὶ αὐτὸς ὑπῆρξεν ὁ μόνος ἐπὶ τοῦ δυστυχοῦς 'Αλεξάνδρου ψυχρὸς ἐπικηδεῖς τοῦ παλαιοῦ συμμαθητοῦ.

"Αγγελος Βλάχος

Θαλάσσιοι δίδωνες περὶ τὰς νύδους 'Ασόρας.

ΑΠΟ ΤΗΣ ΚΡΥΦΕΣ ΔΟΞΕΣ

Δυὸ παιδάκια σὰν ἄθωα περιστέρια,
Τὴν πρὸ μεγάλην θέλαν νάβρουν ὀμορφιά,
Καὶ τῶνα φώναζε πῶς εἶν' τ' ἄστερια
Καὶ τᾶλλο, τὰ λουλούδια ποῦχουν εὐωδιά.
Τ' ἀκούει ἢ μαμὰ τους καὶ χαμογελαῖ
Καὶ ἔστα γλυκὰ τους λόγια, ἔτσι ἄπανταῖν·
— Κάθε ὀμορφιά ἔστον κόσμον ἔχει χάρι,
Μὰ ἔχουν, κρυφὸ, καὶ χωριστὸ καμάρι,
Λαμπρότερον μιὰ λάμψη καὶ ἄπ' τὰ ἄστερια
Καὶ πλειότερον εὐωδιά καὶ ἄπ' τοὺς ἄνθους,
Τὸ ὀμορφα μόνον καὶ ἄγια ἐκεῖνα χέρια,
Ποῦ κάνουν ἄλεμνοσύνη στοὺς φτωχοῦς.

ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΑΓΡΟΥΣ

"Ἐνα γλυκὺ καὶ γαργαλιστικὸν ἄρωμα σκορπιζεται τὰς ἡμέρας αὐτὰς εἰς τὸν ἀέρα τὸν ὁποῖον ἀναπνέομεν, καὶ εἶνε πρὸ πάντων ἕξω εἰς τοὺς ἀγρούς, εἰς τὴν ἀναπεπταμένην φύσιν, ὅπου τὸ εἰσπνέει κανεὶς βαθυτέρον τὴν πρωΐαν ἢ τὸ ἔσπερας, ὅπου έντείνει τὴν λειτουργίαν ὄλων του τῶν αἰσθησεων διὰ νὰ συγκοινωνήσῃ τὸν ὀργανισμόν του μὲ τὴν ἀμφίβολον ἀκόμη, ἀλλὰ καθημερινῶς ὄλονέν ζωηρῶς ἐπενεργούσαν, ζωὴν τῆς ἀνοιξείως.

Μία ἐλπίς ἐξαπλοῦται ἐπάνω εἰς τὰ ἐκτεταμένα χωράφια, σταματῶσα τὸ βλέμμα εἰς έν διαρκὲς ἐνατένισμα καὶ ἢ ζωὴ τῶν ἀγρῶν μὲ τὰς ὀραίας εἰκόνας της, ποῦ μὲν ὁ χωρικός ἐγείρων εἰς ρυθμικὰ κτυπήματα τὴν σκαπάνην καὶ ἀναδεύων τὸ χῶμα, ποῦ δὲ ὁ βοσκὸς σκορπιζων εἰς φλογέρας ἢ ἤχους τῆς καρδίας του τὸ ἄσμα, τὰ τρελλὰ τῶν κορυδαλῶν κελυθώματα, τῶν μι-

κρῶν ἀμῶν τὰ βελάσματα, ὁ γλυκὺς κωδωνισμὸς τῶν ποιμνίων, ὄλα, ὡς εἰς ὕμνος πρὸς τὴν "Ανοιξιν, ὡς εἰς ὕμνος πρὸς τὴν νεότητα, ἐπαναζῆ ὄλην της τὴν δροσερότητα, ὄλην τὴν χάριν καὶ ὄλην της τὴν γοητείαν...

×

Πράγματι· μία ἀτμοσφαῖρα νεότητος, ἔρωτος, ἐπιθυμιῶν πετᾶ καὶ κινεῖται ὑπεράνω τῆς γῆς, ἀφυπνίζει τοὺς κάλυκας τῶν δένδρων, ἀναδεύει τοὺς χυμούς αὐτῶν, τονίζει ὕμνους μελωδικῶν ψιθύρων, χαρίζει φιλήματα εἰς τὴν γλόην, μοιράζει παντοῦ μαζῆ μὲ τὴν θερμὴν τῶν ὀραίων τοῦ Ἡλίου ἐναγκαλισμῶν, τὴν ζωὴν, τὸ σφρίγος τὴν ἐπιθυμίαν . . .

Καὶ εἶνε μία ὀραία ἀνάπαυσις μέσα εἰς τὴν μονοτονίαν τῶν γυμνῶν ἀκόμη κλάδων, αἱ νύμφαι τοῦ ἀγροῦ, αἱ ἀμυγδαλαὶ, ποῦ προβάλλουν εἰς τὴν καμπὴν τῆς ὁδοῦ, ὀπίσω ἀπὸ τοὺς φράκτας, λευκὰ στίγματα εἰς τὸ ἀσημοπράσινον τῶν ἐλαίων φύλλωμα, λευκαί, λευκότεται, πάλλευκοι, γυμναὶ ἀκόμη ἀπὸ φύλλα, ἀλλὰ χιονισμένοι ἀπὸ μικρὰ ὀραία εὐώδη ἄνθη, ἀπὸ μικρὰ ὀραία εὐώδη πέταλα . . .

Εἶναι ἢ χαρὰ τῶν ἀγρῶν καὶ εἶναι ἢ χαρὰ τῶν μελισσῶν, αἱ ἰποῖαι βομβοῦσαι γύρω των ὑπὸ τὴν πρασινίαν τῶν θωπευτικῶν τοῦ Ἡλίου ἀκτίων, ἀπολαμβάνου ἐπιθυμίας, τελοῦν ὄργια τῶν ὀποῖων ἢ μέθη ἀκούεται μακρὰν εἰς ἕνα διαρκῆ ψιθυρισμόν, εἰς ἕνα ἀέναντον βομβισμόν . . .

Σκορποῦν λεπτόν, γλυκὺ, μεθυστικὸν γύρω τὸ ἄρωμα των τὰ μικρὰ εὐώδη ἄνθη καὶ εἶναι μία ἀσπλαχνία ἀπὸ τὰς πνοὰς τῆς αὔρας ὀπόταν αὐταὶ φυσοῦν σφοδρότερον, ὀπόταν ἀφαρπάζουν βιαίως μικρὰ πέταλα, αἰωροῦν αὐτὰ εἰς τὸ κενὸν καὶ κατόπιν τὰ παραδίδουν πρόωρα εἰς τὸν θάνατον.

ΑΠΟ ΤΟ ΝΗΣΙ

'Απ' τὸ νησί τὸ μαγεμένο
'Απ' τῶν Ὀνειρῶν τὸ Νησί,
Ποῦ ἡ γλαυκὴ θάλασσα τὸ ζώνει
Καὶ τὸ σκεπάζουν οἱ κισσοί.

'Απ' τὸ Νησί ἦρθε χθὲς τὸ βράδυ
Κάποια νεράϊδα τοῦ γιαλοῦ,
'Ἦρθε γλυκεῖα κ' ἀσπροντυμένη
Γαλήνια καὶ ξανθομαλλοῦ.

Κι' ἐπῆρέ με ἀπαλὰ ἀπ' τὸ χέρι
Κι' ἀπὸ ἑνα δρόμο δροσερὸ
Μὲ ἔφερε μὲς σ' ἕνα παλατι
Κρουστάλινο καὶ ἀστραφτερό!..

Καὶ εἶδα κερὰ γύρω ἀναμμένα
Κι' ἄνθη παντοῦ φανταχτερά,
Καὶ εἶδα τριγύρω τὴν Ἑλπίδα,
Καὶ τὴ μαγεύτρα τὴ Χαρά... .

'Απ' τὸ Νησί τὸ μαγεμένο.
'Απὸ τῶν πόθων τὸ Νησί,
'Ἐχθὲς τὸ βράδυ ἦρθε ἡ Νεράϊδα
Πῶχει τὴν κόμη τὴ χρυσοῦ.

Κι' ἦρθε—ὄνειρο ἠσκιερὸ καὶ πλάνο—
Νὰ μὲ φιλήσῃ ἀγαλινὰ
Μὲ τὸ φιλὶ ποῦ ξετρελλάνει
Καὶ δένει καὶ καρδιοπλανᾷ!

Μὲ τὸ φιλὶ ποῦ ἔχει μιὰ χάρη
Ποῦ ἔχει μιὰ δύναμ, τρανή,
Νὰ χτίσῃ πύργους καὶ παλάτια
Σὲ κῆποια χώρα ἀλαργινή!.. .

Γιὰ τὸ Νησί τὸ μαγεμένο
Γιὰ τῶν ὄνειρων τὰ Νησί
—Ποῦ ἡ γλαυκὴ θάλασσα τὸ ζώνει
Καὶ τὸ σκεπάζουν οἱ κισσοί.—

Ἐφυγε χθὲς κάποια Νεράϊδα,
Κι' ἔφυγεν ὄνειρον ἀχνό,
Τὴν ὥρα ποῦ ἔδυναν τὰ ἀστέρια
Στὸν ἀνοιξιᾶτικο οὐρανό!.. .

Θρασ. Ζωῖόπουλος.

Εἶναι ἀληθές, δὲν εὐωδιάζουν ἀκόμη τὴν ἀτμοσφαι-
ραν τὰ ἐπιθυμητὰ τοῦ ῥόδου ἀρώματα, βαλσαμώνουν
ὅμως τοὺς κήπους οἱ μικροί, οἱ ταπεινοὶ μενεξέδες, οἱ
ὅποιοι πρῶτοι ἀγγέλλουν τὰ πρῶτα τῆς Φύσεως μειδιά-
ματα.

Καὶ κύκλω ἀπὸ ἀμυγδαλᾶς, τῶν ἄλλων δένδρων οἱ
γυμνοὶ κλώνοι φέρουν ἀκόμη τὰ ἔγχνη τῆς μακρᾶς νάρ-
κης, τῆς μονοτονίας τοῦ χειμῶνος, οἱ φουσκωμένοι ὅμως
κάλυκες τῶν μειδιῶν ζωηρὸν τὸ μειδίαμα τῆς Ἀνοι-
ξεως. Καὶ ὁμοιάζει ἡ Φύσις, ἡμπορεῖ κανεὶς ἀνεπιτυχῶς
νὰ εἶπῃ, μὲ τὰ δεκαεξ ἢ δεκαεπτὰ ἐκεῖνα ἔτη τῶν νεα-
νίδων, ποῦ μὲ τὰ λυγρὰ τῶν καὶ πλῆστικά τῶν ἀναστή-
ματα ὑπόσχομαι ἠσαυρούς εἰς τὸν Ἰμέναιον, ἐν ᾧ μὲ
τὰ ὠραία τῶν πρόσωπα δεικνύουν ὅτι δὲν ἔχειραφετή-
θησαν ἀκόμη ὑπὸ τὰ ἔγχνη τῆς παιδικῆς ἐκράσεως.

Ν. Στ.

Ο ΚΑΛΟΓΝΩΜΟΣ

'Ἦταν μπλιά καμαρωτὴ
Μὲ πράσινα τὰ φύλλα,
Μὰ τῆς ἐπέφταν οἱ ἄνθοι
Χωρὶς νὰ κἀνῃ μπλιά.

Καὶ ἡ ἄμοιρη παρακαλεῖ
Κάθε διαβάτη ποῦ θα ἰδοῖ,
Τὸν ἥλιο νὰ ρωτήσῃ
Τὸ πότε θα καρπίσῃ.

'Απ' ὅλους ἕνας μοναχὰ
Καλόγνωμος διαδάτης,
Λυπήθηκε γιὰ τὴ μπλιά
Π' ἀκούει τὰ δεινὰ τῆς.

'Πῆγε, τὸν ἥλιο ρώτησε
Καὶ τοῦπε: —«Σὺν ἀνθήσῃ,
Τὴ ρίζα, σκάψε, πότισε,
Κ' ἐκεῖνη θὰ καρπίσῃ».—

Γυρίζει πίσω 'ς τὴ μπλιά,
Τὴ σκάφτει, τὴν ποτίζει
Κ' ἕνα σταμνὶ βρίσκει φλωριά,
Κεὶ ποῦ τὴ γῆ σκαλίζει.

Κ' ἔτσι ὁ καλόγνωμος δὲ μιὰ
Γλυκεῖα στιγμή πλουταίνει
Καὶ μῆλ' ἀφράτα ἡ μπλιά
Τὸν κόσμον πᾶ ἡχορταίνει.

(Ἄπ' τῆς «Κρυφῆς Δόξης»)

Βολς.

Η ΑΡΧΑΙΑ ΤΡΙΠΥΡΓΙΑ ΕΝ ΑΙΓΙΝΗ

(Συνέχεια)

Πρὸς τὸν σκοπὸν ὄθεν τῆς ἀνευρέσεως τοῦ Κρυπτοῦ
λιμένος, βαίνοντες τὰς Β.Α. ἀκτᾶς, θέλομεν εὑρεθῆ
ἐμπροσθεν τοιοῦτου πραγματικῶς Κρυπτοῦ λιμένος, οὐ
πόρρωθεν τοῦ νησιδίου, καὶ ὅστις ἐκ πρώτης ὄψεως πα-
ρουσιάζει σχῆμα σπηλαίου καὶ ἴσως ὡς ἐκ τοῦ σχήματος
οὗτος ἐκαλεῖτο, ὡς καὶ νῦν κουρσοσπηλιά, ἤτοι λιμὴν ἐφ' ᾧ
ἐκρύπτοντο οἱ τότε πειραταί, ἐφ' ᾧ ἐξέγρυσιν ἐκατέ-
ρωθεν δύο παράλληλοι πλευραὶ πρὸς τὴν θάλασσαν,
ὕπερ τὰ 50 περίπου τετραγ. μέτρῳ, τὸ δὲ πλάτος αὐ-
τοῦ ὑπερ τὰ 30 τ. μ. τὸ πρὸς τὴν ξηρὰν ὕψος τοῦ σπη-
λαίου αὐτοῦ καὶ τῶν πλευρῶν ὑπερ τὰ 25 τ. μ. αἱ δὲ
παράλληλοι αὗται πλευραὶ ἀπολήγουσι πρὸς τὴν θάλασ-
σαν εἰς ὕψος μέτρον ἀπὸ τῆς θαλάσσης. Ἀνερχόμενοι
δ' ἄνωθεν αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ξηρᾶς, τὸν παρατηροῦμεν θαυ-
μάσιον καὶ ὅλως διάφορον ἢ κἀνωθεν, ὁρῶντες αὐτὸν
κατὰ τε τὸ μέγεθος καὶ τὸ σχῆμα αὐτοῦ, περυσιαζό-
μενον ὡς σχῆμα καὶ μορφήν ἔχοντα μιᾶς πλωτῆς δεξαμε-
νῆς. Ἐκεῖνο δ' ὅπερ καθίσταται εἰς ἡμᾶς ἀξίον περιε-
ργείας καὶ παρατηρήσεως οὐ τῆς τυχεύσεως, εἶνε ὅτι ἀπ'
αὐτοῦ χωροῦντες πρὸς τὴν ἀνοιχτὴν θάλασσαν καὶ ἐξ
ἀποστάσεως ἀπ' αὐτοῦ πέραν περίπου 300 μέτρων εὐ-
ρισκόμεθα ἐπὶ τεχνικοῦ κυματοθραύστου, ὅστις βεβαίως
πεῖθει πλέον ἡμᾶς, ὅτι εὐρισκόμεθα εἰς αὐτὸν τοῦτον,
τὸν παρὰ τοῦ Πausανίου ἀναφερόμενον κρυπτόν λιμένα,
ἄλλως τε εἰς τί θὰ ἐχρησίμευσεν ὁ τεχνικὸς αὐτὸς κυμα-
τοθραύστης, ἂν οὗτος δὲν ἦτο λιμὴν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις;
καὶ ἐπὶ πλέον μετὰ τὸν κυματοθραύστην αὐτὸν παρατηροῦν
μεν ἕτερα ἔγχνη τεχνικῶν ἔργων, βραχίονας ἐξ ὀγκολίθων
ἐξ ᾧ ὁ μὲν φθάνει σχεδὸν τὸ νησιδίον, ὁ δὲ ἕτερος
πρὸς δυσμᾶς τοῦ νησιδίου, μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου
Μαυρομούτσουνο. Ἀμφοτέρω δ' οὗτοι οἱ βραχίονες
μετὰ τοῦ νησιδίου ἀπετέλουν ἀκριβῶς ἕνα ἕτερον τεχνι-
κὸν λιμένα. Οἱ τεχνικοὶ οὗτοι βραχίονες, (οἵτινες φαί-
νεται ὅτι θὰ ἦσαν μᾶλλον ὑπὸ τὴν θάλασσαν, ἢ θὰ ἔ-
φθανον μόλις τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης) θὰ ἐχρησί-
μευσεν ἀπ' ἐνὸς νὰ προφυλάσσονται τὰ ἐκεῖσε ἐλλιμενι-
ζόμενα πλοῖα ἀπὸ τῶν σφοδρῶν θαλασσιῶν κυμάτων, καὶ
ἀπ' ἑτέρου ἀπὸ πάσης ἐχθρικής ἐπιθέσεως. Ὑπ' ᾧ βραχί-
ων τὰ ἐχθρικά πλοῖα ἤθελον ἐκεῖ καταθρυμματισθῆ. Οἱ
βραχίονες οὗτοι ἀμυδρῶς σήμερον διακρίνονται καὶ μόνον
ἐν πλήρει τῆς θαλάσσης γαλήνῃ. Οὗτοι ὑπέστησαν σπου-
δαίαν καθίζησιν, (φαίνεται ὅτι τὸ ἔδαφος ἐκεῖσε εἶναι

ἐπιδεικτικὸν καθίζησεως, διότι καὶ ἄλλαι τοιαῦται καθι-
ζήσεις ἔλαβον χώραν καὶ εἰς τὴν ἐναντι ξηρὰν, ὡς νῦν
καθαρῶς αὗται διακρίνονται).

Ἢδὴ δὲ ἀνερευνῶντες δι' αὐτὸ τὸ κοῖλον χωρίον,
ἐφ' ᾧ ὁ Χαβρίας ἀπεβίβάσθη—κατὰ Ξενοφῶντα—εὐρέ-
θημεν πρὸ τῆς ἀποκαλύψεως δύο σπουδαιοτάτων ἀντικει-
μένων, τοῦ νησιδίου ἐφ' οὗ ὁ Τελαμών ἀπελογήθη, καὶ τοῦ
κρυπτοῦ καλουμένου λιμένος, ἐξ ᾧ δυνάμεθα πλέον ἀδια-
φιλονεικήτως νὰ εὐρεθῶμεν καὶ ἐπ' αὐτῆς τῆς ἀναζη-
τουμένης Τριπυργίας.

Ἄν δ' ἀντίθετος ὑπάρχει γνώμη, ὅτι δὲν εἶνε οὗτος,
ὁ παρὰ τοῦ Πausανίου ἀναφερόμενος Κρυπτός λιμὴν,
δι' ὃν πλείστας ὄσας ἐνδείξεις καὶ μαρτυρίας ἔχομεν περὶ
αὐτοῦ οἱ ἀντίθετοι γνώμην ἔχοντες, ἄς παρουσιάσωσιν οὐχί
ὄσας ἐνδείξεις καὶ μαρτυρίας παρουσιάζομεν, ἀλλ' ἔστω
καὶ μίαν ἐλαχίστην καὶ τότε θέλομεν πεισθῆ ὑπ' αὐτῶν
παρὰ εἰς ἡμᾶς αὐτοῦς, ὅτι ὁ Κρυπτός λιμὴν δὲν εἶναι
αὐτός, ἀλλ' εἶναι ἄλλος τις. Καὶ ἐκ ποίων περιστάσεων
θέλοσι πείσει ἡμᾶς νὰ δεχθῶμεν τὴν γνώμην αὐτῶν καὶ
ὑπὸ ποίας συνθήκας; Ἐνῶ ὁ παρ' ἡμῖν ἤδη ὑποδεικνύο-
μενος πληροὶ καθολοκληρίαν ἀπάσας τὰς περιστάσεις καὶ
τὰς συνθήκας καὶ αὐτὴν ἀκόμη τὴν σημασίαν τῆς λέξεως
τοῦ κρυπτοῦ λιμένος, ὅστις καὶ κατὰ τοῦτο πλεονεκτεῖ,
ὅτι οἱ ἐμπροσθεν αὐτοῦ παραπλέοντες δὲν δύνανται νὰ
διακρίνωσιν αὐτόν, ὡς ἐκ τοῦ σχήματος καὶ τοῦ χρω-
ματισμοῦ τῶν βραχιδῶν αὐτοῦ μερῶν ὥστε ὁ ἡμέτερος
καὶ καθ' ὄψιν καὶ κατὰ θέσιν πληροὶ ἀπάσας τὰς συνθή-
κας τοῦ κρυπτοῦ λιμένος.

Συνεπῶς, ἐκ τε τοῦ νησιδίου (ἐφ' οὗ δυνατόν ν' ἀπε-
λογήθη ὁ Τελαμών) καὶ τοῦ κρυπτοῦ λιμένος δὲν ὑπο-
λείπεται ἡμῖν ἢ νὰ προθῶμεν εἰς τὴν ἐξέτασιν καὶ τὴν
ἔρευναν τῶν ἄνω τοῦ λιμένος μερῶν, ὡς καὶ τοῦ ἐναντι
τοῦ νησιδίου, καθ' ὅσον ἐξ αὐτῶν πειθόμεθα ἀδιστακτικῶς
ὅτι θέλομεν εὑρεθῆ ἐπὶ τὰ ἔγχνη κατ' ὀφθαλμῶν μερῶν,
ἄλλως δὲν ἦτο δυνατόν νὰ εὐρεθῶμεν πρὸ τόσων τεκμη-
ρίων τέχνης ἀρχαιοτάτης ἐποχῆς.

Ἐπὶ τοῦ ἄνω τοῦ κρυπτοῦ λιμένος λόφου, ἀπαντῶ-
μεν ἕτερον τοιοῦτον ὑψηλότερον, ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ
ὀποῦ ὑπάρχει ἀρχαιοτάτος τετρ. Πύργος ἐκ μεγάλων
τετρ. λίθων, ἀπετελούμενων τῶν βάσεων αὐτοῦ, σωζομένων
ἔτι, ὑπερ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς εἰς 2 μετρ. καὶ ὅστις
Πύργος δεσπόζει τῶν ἐναντι μερῶν ἀπὸ Πειραιῶς, Φαλήρου,
Σουνίου μέχρις ὀγκολήρου σχεδὸν τοῦ Αἰγαίου Πελάγους.

Κατερχόμενοι τοῦ ἐφ' οὗ ὁ Πύργος λόφου, εἰς τὰς ὑπὲρ
ρεῖας συναντῶμεν σειρὰν τετραγωνικῶν ὀγκολίθων, ἰσο-
μέτρως ἀπ' ἀλλήλων, τιθειμένων ἐν κανονικωτάτῃ εὐ-
θυγραμμίᾳ. Ἐναντι αὐτῶν μεσημβρινοδυτικῶς ἐκτείν-
νεται εὐρύχωρος κοιλάς ἢ κοιλάς αὕτη, περιορίζεται
ἀπὸ σειρὰν γηλόφων καὶ βουνῶν κταφοῦτων ἐκ πευ-
κῶν, ἐπὶ τοῦ λόφου καὶ πρὸς δυσμᾶς τοῦ πύργου
εὐρηται δεξαμενὴ λελαξευμένη, ἔχουσα στόμιον ὅλως
ἀκανόνιστον, ἧτις δυνατόν νὰ εἶναι καὶ νεωτέρως ἐπο-
χῆς, μὴ ἔχουσα οὐδὲν ἀξίον λόγου, διότι τοιαύτας
δεξαμενάς πολλαχοῦ τῆς Αἰγίνης ἀπαντῶμεν.

(ἀκολουθεῖ)

Παντελῆς Λογιωτατίδης

Η ΓΕΩΡΓΙΑ

Ἐλμῶνδ' Ἀμποῦ ἐν τῷ πρὸ 50 ἐτῶν ἐκδοθέντι
συγγράμματι σου ἡ «Σύγχρονος Ἑλλάς» δὲν
παρέλειψε νὰ περιγράψῃ καὶ τὴν τότε κατὰστασιν
τῆς γεωργίας, βιομηχανίας καὶ ἐμπορίου. Γράφει δὲ πε-
ρίπου τὰ ἐξῆς:

«Ἀπὸ 20 καὶ πλέον ἐτῶν ἡ Ἑλλάς ζῆθ' ἐπὶ τῆς γεωρ-

γίας καὶ τοῦ ἐμπορίου ἄνευ βιομηχανίας, καὶ δὲν εὐρί-
σκει, λέγει, κινδὸν νὰ ἐξακολουθήσῃ ἐπὶ ἕνα ἢ δύο
αἰῶνας τὸ μικρὸν τοῦτο βασίλειον, ἀγοράζον τὰ προ-
ϊόντα τῶν ξένων βιομηχανιῶν, ἀρκεῖ νὰ ἔχῃ γεωργίαν
καὶ ἐμπόριον. Ἄν δυνθῆ ἡ Ἑλλάς νὰ ἐξάγῃ ἐτησίως
σταφίδα, μέταξαν, βαλάνους, οἶνους ἀξίας 50 ἑκατομ-
μυρίων δρ. θὰ δυνθῆ νὰ εἰσάγῃ σίδηρον καὶ ὑφάσματα
ἀξίας 50 ἑκατομμυρίων δρ.»

Σημειωτέον δ' ὅτι ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ ἡ Θεσσαλία,
ὁ εὐρύς οὗτος σιτοβολῶν, δὲν εἶχεν ἐκχωρηθῆ τῇ Ἑλ-
λάδι, ἢ Ἑπτάνησος διετέλει ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Μ.
Βρετανίας καὶ ἀτμήρης ναυτιλίας ἐμπορικῆ δὲν ὑπῆρχεν
ἐν Ἑλλάδι.

Καὶ ἐξακολουθεῖ: «Τὸ ἔδαφος τῆς Ἑλλάδος εἶνε πρὸς-
φορὸν διὰ τὴν καλλιέργειαν τῶν δημοτικῶν, τῆς ἀμ-
πέλου καὶ τῶν ὀπωροφόρων δένδρων. Ὁ σίτος, ἡ βρίζα,
ἡ κριθὴ καὶ ὁ ἀραβόσιτος εὐδοκίμοισιν ἐπὶ πετρωδῶν
γαιῶν, ἀποτυγχάνει ὅμως ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμήλων
(ἀπεδείχθη ψευδής). Ἐπαινεῖ τὰ λαμπρὰ καπνὰ, ὡν τὴν
καλλιέργειαν θεωρεῖ ὡς ὀλιγοδάπανον, καὶ ἀναφέρει τὰς
ἀγρίας ἐλαίας, αἵτινες περιμένουσι τὸ κέντρομα διὰ νὰ
ἀποδώσωσι κερπὸν.»

Τοιαῦτά τινα ἔγραφε πρὸ πεντηκονταετίας ὁ εὐφυῆς
οὗτος Γαλάτης. Τὸ ἀληθὲς δ' ὅμως εἶνε ὅτι μεγάλη κατὰ
τὸν διαρρέυσαντα χρόνον ἐπῆλθε πρόοδος εἰς τὸ κράτος,
ἡ πρόοδος ὅμως αὕτη δὲν ὑπῆρξεν ἀνάλογος πρὸς τὸν φυ-
σικὸν τῆς χώρας πλοῦτον καὶ τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ζῶμεν,
ὁ δὲ καὶ ἐξακολουθεῖ διατελὼν ἐν ἀπολύτῃ ἀμαθείᾳ τῶν
στοιχειωδῶν γνώσεων διαφόρων πλουτοπαραγωγικῶν κλά-
δων καὶ καλλιέργει τὴν γῆν ἀμαθῶς, ὡς ἐδειχθῆ παρὰ
τῶν ἀμαθῶν γονέων του.

Ἡ Ἑλλάς εἶνε χώρα ὀρεινὴ, ἔχουσα πολλαχοῦ ὄρη
ἀσβεστολιθικά καὶ ὑπογείως ρέοντα ὕδατα, ἐγκλείει ὅμως
καὶ πεδιάδας καὶ κοιλάδας καταλληλοτάτας πρὸς καλ-
λιέργειαν πλείστων φυτῶν Ἐκτὸς τῶν σιτηρῶν ἐν γένει,
τῆς ἐλαίας, τῆς ἀμπέλου, τῆς μωρέας, τῆς συκῆς, εὐδο-
κίμοισιν ἀρίστα ὁ καπνός, τὰ ἐσπεροειδῆ ἢ εὐώδης ροδῆ
καὶ πλείστα ἄλλα φυτὰ παράγοντα εὐώδη ἄνθη, ὁ βᾶμ-
βαξ, τὸ λίνον, τὰ γεώμηλα (ἐνίοτε μέχρι κερραλῆς βρέ-
φους), ἡ κάναβις, ἡ μήκων, κίμινον, τὸ ἀνιθον, ὁ θύ-
μος, ἡ λιθωνωτίς, τὸ μάραθον, ἡ ραφανίς, ὁ πέπων καὶ
ὑδροπέπων, ἡ ἀμυγδαλῆ, ἡ καρύα, ἡ μηλέα, ἀπιδέα, ἡ
κερασεά, ἡ καστανέα καὶ πλείστα λαχανεύματα θρε-
πτικώτατα. Πολλὰ τῶν φυτῶν τούτων οὐ μόνον ὡς
τροφή χρυσιμεύουσιν ἡμῖν, ἀλλὰ τινὰ καὶ πρὸς ἐξαγω-
γὴν, ὡς ὄντα ἐν τῷ ἐξωτερικῷ λίαν περιζήτητα. Καὶ
ὅμως, ὡς ἀλλαχοῦ ἐμνήσθημεν, οἱ διὰ λαχανικά καὶ ὀ-
πωροφόρα δένδρα κῆποι μόλις ἀνέρχονται εἰς 120,090
στρέμματα, δηλ. μόλις τὰ δύο χιλιστά τοῦ Κράτους
εἶνε εἰς κήπους μεταβεβλημένα.

Ἐκ πάντων δὲ τῶν φυτῶν τούτων μέλλον μέγα ἐ-
πιφυλάσσεται εἰς τὸν καπνόν, ὡς κατέδειξαν οἱ Ἑλλη-
νες γεωπόνοι, ἐκ τοῦ ὀποῦ κατὰ τοὺς πρώτους ἐννέα
μῆνας τοῦ 1901 ἐξήχθησαν 2,155,000 ὀκάδες, ἀξίας
2.776,600 χρ. δραχ. Ἐνταῦθα παρατηρητέον καὶ τὸ
ἐξῆς: καίτοι δὲν ἔχω ἀκριβεῖς πληροφορίας τοῦ ἐν τῷ
τόπῳ καταναλισκόμενου καπνοῦ. Ἄν δεχθῶμεν ὅτι ὁ
καταναλισκόμενος ἐν τῷ τόπῳ καπνός ἔχει ἀξίαν δρ.
4.000.000 καὶ ὅτι ὑπάρχουσιν 100,000 στρέμματα
διὰ τὸ φυτὸν τοῦτο, προσθέτοντες εἰς τὰ 4 ταῦτα ἑκα-
τομμύρια καὶ τὴν ἀξίαν τοῦ ἐξαχθέντος καπνοῦ, εὐρί-
σκομεν, ὅτι ἐν στρέμμα γῆς καπνοφόρον παράγει ἐτη-
σίως καπνὸν ἀξίας 67 τοῦλάχιστον χρ. δραχ., ἐπομένως
πολὺ περισσότερον τῆς ἀμπέλου.

Διὰ τὰ ἐσπεροειδῆ ὅμως οὐδεμία φροντίς ἐλήφθη περὶ αὐξήσεως αὐτῶν, καίτοι ὁ καρπὸς τῶν ἐν Εὐρώπῃ θεωρεῖται ὡς πολυτελείας τροφή, π.χ. ἐν Γερμανίᾳ, ἐνθα ἐν πορτοκαλίῳ τιμᾶται 1)2 μέχρι 1 μάρκας. Μεγάλην πιστότητα πορτοκαλίων ἐξάγει ἐτησίως ἡ Ἰσπανία, ὧν ἡ ἀξία ἀνέρχεται εἰς 46,000,000 χρ. φρ. Καί παρ' ἡμῶν δὲ τὰ ἐσπεροειδῆ εἶνε λίαν προσοδοφόρα. Οὕτω πχ. ἐκ τινος κήπου κειμένου παρὰ τὸν ἅγιον Ἰωάννην τῆς Σπάρτης ἐπληροφόρηθη, ὅτι ὁ ἰδιοκτήτης αὐτοῦ ἔχει ἐτήσιον κέρδος κατὰ πτόρεμα 200 μέχρι 300 δραχμῶν. Ἐν νοτίῳ Ἀμερικῇ πρὸς Β τῆς Βενεζουέλας ὑπάρχει ἡ Κουρασώ νῆσος ὀρεινὴ, ὀλίγα ἔχουσα ὕδατα καὶ μόλις διπλασία κατὰ τὴν ἔκτασιν τῶν Ευθέρων, ἧτις ἐκτός τῶν ἄλλων αὐτῆς πολυτίμων καρπῶν παράγει καὶ λεμόνια, πορτοκάλια καὶ μανδάρνια, διὰ τῶν ὁποίων παρασκευάζεται τὸ ὀνομαστὸν ποτὸν Κερασσώ. Δὲν εἶνε λοιπὸν δυνατὸν ν' ἀναπτυχθῇ καὶ παρ' ἡμῶν ἡ κλλιέργεια τῶν καρπῶν τούτων καὶ ἡ ἐκ τούτων βιομηχανία;

Περὶ τῶν ἄλλων τῆς Ἑλλάδος γεωργικῶν προϊόντων οὐδὲν θέλω εἶπει, ἵνα μὴ, ὡς μὴ εἰδικός, εἰσελθῶ εἰς κύκλον καθαρῶς γεωπονικόν. Μόνον τὴν ἐρώτησιν ταύτην τολμῶ νὰ ὑποβάλω εἰς τοὺς ἀρμοδίους. Δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ εἰσαχθῇ καὶ παρ' ἡμῶν ἡ κλλιέργεια τῆς εὐώδους ροδῆς, ἐξ ἧς ἡ Βουλγαρία διὰ τὸ ἐξ αὐτῆς παραγόμενον ροδέλαιον εἰσάγει ἐτησίως περὶ τὰ χρ. φρ. 3,800,000.

Φρονῶ, ὅτι πολλὰ μεσηβρινὰ κλιτύς, ὀροστοιχιῶν τοῦ ἑλληνικοῦ Κράτους ἔχουσιν διεύθυνσιν ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς, ὡς τῆς Ὁρθρῆς καὶ ἄλλων, εἶνε προσφορώταται πρὸς τοῦτο. Ἡ πόλις τῆς Ἀνατ. Ρωμυλίας Καζανλίκ εὐήμερεῖ ἀπὸ τὸ ἔλαιον τοῦ ὠραίου καὶ εὐώδους τούτου φυτοῦ.

Κ. Μυτιλόπουλος

Κοθηγ. Ἐθν. Πανεπιστημίου.

ΑΙ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑΙ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΙΕΡΑΡΧΩΝ

Β'.

Ἑλληνισμὸς ἔχει δυνάμιν τινα ἐξαιρετικὴν, μοναδικὴν, θαυμασίαν: Νὰ νικᾷ ἡττώμενος. Ἡ ἱστορία του εἶνε ἀψευδῆς τούτου μάρτυς.

Ὁ Ἑλληνισμὸς ἐν τῇ εὐγενεῖ διὰ μέσου τῶν αἰῶνων σταδιοδρομῆς αὐτοῦ πολλάκις κατεβλήθη, ἀλλ' οὐδέποτε ἐθραύσθη. Καὶ ἂν ἡττᾶτο ἐν τοῖς πεδίοις τοῦ Ἀρεως, ἀνεδεικνύετο ὅμως νικητὴς ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς κοινωνικῆς καὶ ἠθικῆς δράσεως καὶ προσόδου. Λεληθότως κατὰ τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ἀνεφάνη ἡ νέα θρησκεία, ὁ Ἑλληνισμὸς καίτοι ὑπὸ τὴν Ῥωμαϊκὴν κυριαρχίαν, ἐν τούτοις διετέλει ὁ ἀρχηγέτης τοῦ πολιτισμοῦ καὶ πνευματικὸς τοῦ τότε γνωστοῦ κόσμου κυρίαρχος. Ὁ Χριστιανισμὸς λοιπὸν ἀναφανείσκει ἐν τῷ κόσμῳ μὲ τοιαύτας καὶ τηλικαύτας ἀξιώσεις, ἀξιών δηλονότι νὰ καταλύσῃ ἅπαν τὸ τοῦ ἀρχαίου κόσμου πολιτικὸν καὶ κοινωνικὸν καὶ ἠθικὸν οἰκοδόμημα ἵνα ἀνεγείρῃ αὐτὸ ἐπὶ νέων βάσεων, ἐπὶ τῶν ἀδαμαντίνων βάσεων τῆς ἀγάπης καὶ διακηρῦτων ὅτι αὐτὸς μόνος ἔχει τὸ φῶς καὶ τὴν ἀλήθειαν, τὴν ἱκανοποιούσαν τὰς ἰδεώδεις καὶ ὑπερφρεῖς τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος καὶ τῆς καρδίας ἀνάγκας, ἦτο ἐπόμενον νὰ εὐρῆ ἀντιμέτωπον τὸν Ἑλληνισμὸν ἔχοντα τὰς αὐ-

τὰς ἀξιώσεις, ἐπόμενον νὰ εὐρῆ ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ἑλληνισμοῦ τὸν ἐπιφοβώτερον ἐχθρὸν, τὸν θανασιμώτερον πολέμιον, ὃ συνεπεκουρεί καὶ ἡ κοσμικὴ δύναμις. Διότι ὁ Χριστιανισμὸς δὲν ἠπείλει μόνον νὰ καταρρίψῃ τὸν Ἑλληνισμὸν ἐκ τοῦ θρόνου τῆς πνευματικῆς κυριαρχίας, ἡ νέα θρησκεία ἐκήρυττεν ἰσότητά καὶ τοῦτο ἐξώργιζε τοὺς Καίσαρας, ἐκήρυττεν ἐλευθερίαν καὶ τοῦτο παρέφερε τὴν τυραννίαν, ἀνέτρεπε τὸ πολιτικὸν καθεστὸς καὶ τὴν ἀρχαίαν θρησκείαν καὶ τοῦτο ἤρκει ἵνα ἐξεγείρῃ τὴν λύσσαν τῶν αὐτοκρατόρων οἵτινες, ὡς γνωστὸν, ἦσαν καὶ οἱ ποντίφηκες τῆς θρησκείας. Ἐδεῖ ἐτι ν' ἀγωνισθῇ κατὰ τῆς οἰκτρᾶς ἠθικῆς καὶ κοινωνικῆς τῶν χρόνων ἐκείνων καταστάσεως, κατὰ κοινωνίας ἧτις ἐστέναν ἐν τῇ δουλείᾳ ὡς λέγει ὁ Τάκιτος. ἐκυλίετο ἐν τῷ ἐγκλήματι ὡς ὑπερθεματίζων λέγει ὁ Σενέκας, ἐν τῇ διαφθορᾷ καὶ τῇ ἀκολασίᾳ ὡς περιγράφουσιν οἱ μεγάλοι σύγχρονοι ποιηταὶ Πέρσιος καὶ Ἰουβενάλης καὶ Ὀβιδίου καὶ Ὁράτιου. Ἐδεῖ νὰ παλαίσῃ πρὸς τὸ παρελθὸν τῆς ἀνθρωπότητος — καὶ ὅποιον τρομερὸν παρελθόν! πρὸς συμφέροντα ἱερατικῶν τάξεων καὶ ἰδέας φιλοσοφικῶν συστημάτων, εἶδει νὰ καταρρίψῃ τὰ ὄρη τῶν προλήψεων καὶ δεισιδαιμονιῶν, ν' ἀποκαθάρσῃ τὴν δηλητηριώδη ἀτμόσφαιραν τῆς κακίας καὶ νὰ χειραφετήσῃ τοὺς εἰλωτας τοῦ παρελθόντος. Πάντα λοιπὸν ταῦτα συσπειρωθέντα περὶ τὸ φάσμα τῆς ἐθνικῆς ὑποστάσεως καὶ ἐνόητος εἰς ἓνα διαιμονιῶδη συγκρητισμὸν μάχονται λυσσώδως κατὰ τοῦ νέου θρησκευματος τοῦ ἀπειλοῦντος νὰ καταλύσῃ θρόνους καὶ κυριότητας καὶ δεσποτείας, τοῦ ἀπειλοῦντος τὰ πάντα ν' ἀνακαινίσῃ καὶ ὑποτάξῃ ὑπὸ τὴν ἑαυτοῦ δυνάμιν καὶ ἐξουσίαν.

Ἐπὶ αἰῶνας διήρκεσαν ἡ πάλη. Καὶ παρετηρήθη μὲν ὑρεσίς τις κατὰ τὴν ἀρχὴν Χριστιανῶν αὐτοκρατόρων, ἀλλ' ἡ πάλη τῶν ἐθνικῶν ρητόρων καὶ σοφιστῶν ἦτο εἰσέτι ζέουσα καὶ ἀκμαία. Καὶ τίς οἶδεν ἐπὶ πόσους αἰῶνας θὰ διήρκει ὁ μέχρι ἐξοντώσεως οὗτος πόλεμος, ἂν μὴ ἀνεφάνοντο οἱ τρεῖς θεοὶ διαλλακταί. Οἱ Τρεῖς Ἱεράρχαι περιλαβόντες ἐν τῇ εὐρείᾳ αὐτῶν διανοίᾳ πᾶσαν τὴν θύραθεν καὶ ἱερὰν σοφίαν καὶ ἀνεγνωρίσαντες τὰ δίκαια καὶ τὴν ἱερὰν ἀμοιότητα ἐν τῷ κόσμῳ ἀποστολήν, συνέδεσαν εἰς φιλικώτατον καὶ ἐναρμόνιον δεσμὸν καὶ συνεργασίαν. Διότι μόνον παραγνώρισις τοῦ ἀληθοῦς πνεύματος ἀμοιότητων ἠδύνατο νὰ γεννήσῃ τὴν ἰδέαν, ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς κέκληται νὰ καταστρέψῃ τὸν Ἑλληνισμὸν ἢ τὸναντίον. Ἄλλ' ὅπως «θρησκεία καὶ ἐπιστήμη εἶνε δύο ἀδελφὰ ὁμοίωμα, ὡς λέγει ὁ Σπένσερ, τὰς ὁποίας δὲν δύναμεθα νὰ χωρίσωμεν ἄνευ βλάβης ἀμοιότητων», οὕτω καὶ Χριστιανισμὸς δὲν δύναται νὰ νοηθῇ ἄνευ Ἑλληνισμοῦ καὶ τἀνάπλιν. Ὁ Ἑλληνισμὸς καὶ ὁ Χριστιανισμὸς εἶνε οἱ δύο βραχίονες, δι' ὧν ὁ Δημιουργὸς τοῦ παντός περιπτύξατο φιλοσόφως τὴν ἀνθρωπότητα, οἱ δύο μητρικοὶ μαστοὶ, δι' ὧν ἐθῆλασεν αὐτὴν τὸ γάλα τῆς ἀληθείας, οἱ δύο πόλοι τοῦ ἄξονος περὶ οὓς περιστραφῆ καὶ περιστρέφεται ἅπανα ἡ πνευματικὴ, κοινωνικὴ καὶ διανοητικὴ τοῦ κόσμου ἀνάπτυξις. Ὁ Ἑλληνισμὸς καὶ ὁ Χριστιανισμὸς κατήντησαν δύο ἰδέαι συνώνυμοι, συνεταυτίσθησαν ἐν τῇ ἱστορίᾳ. Διότι ἀμφοτέροι ἀγωνίζονται ἐν τῷ κόσμῳ ὑπὲρ τῆς ἐπικρατήσεως ἀρχῶν καὶ ἰδεῶν καὶ φρονημάτων τοῦ πνεύματος, ὑπὲρ τοῦ αὐτοῦ ὑψηλοῦ σκοποῦ καίτοι διὰ διὰ διαφορῶν ὁδῶν. Ὁ μὲν θέλει ν' ἀποθεώσῃ τὸν ἀνθρώπον ἀπευθυνόμενος εἰς τὸν νοῦν, ὁ δὲ Χριστιανισμὸς εἰς τὴν καρδίαν. Ἄρα μόνον παραγνώρισις ἠδύνατο νὰ τᾶξῃ αὐτοὺς ἀντιμέτωπους. Ὅπως παραγνώρισις ἦτο καὶ ἡ φοβερὰ ἐκείνη τοῦ

μεσαιῶνος ἐπέμβασις τῆς θρησκείας ἐπὶ τῆς ἐπιστήμης. Ἡ ἐγερσις δηλονότι τοῦ μορμουλκείου τῶν ἱερῶν δικαστηρίων κατὰ πάσης προσόδου καὶ ἐρεύνης καὶ ἡ καθιέρωσις δογμάτων παραλογωτάτων εἰς «ὁ σκοπὸς ἀγιάζει τὰ μέσα» καὶ *credo quia absurdum est!* Ἀρχῶν αὐτόχρονα ἀναιρούντων τὴν θέαν τοῦ Χριστιανισμοῦ ὑπόστασιν, θρησκείας ἧτις οὐδαμῶς συγκρούεται πρὸς τὴν λογικὴν ὡς λέγει ὁ τῶν ἐθνῶν ἀπόστολος Παῦλος, θρησκείας ἀνεγνωρίζουσας καὶ σεβομένης τὰ δίκαια τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος καὶ οὐ μόνον μὴ καλυούσης τὴν ἐρευναν καὶ τὴν πρόδον, ἀλλὰ καὶ ἐπιβαλλούσης ταύτας. Διότι ἐδῶ μὲν λέγει «ἐρευνᾶτε» ἐκεῖ δὲ «αἰτεῖτε καὶ δοθήσεται. ζητεῖτε καὶ εὐρήσετε». Ἄλλαχοῦ «τὰ πάντα δοκιμάζετε τὸ καλὸν κατέχετε». Εἴπερ τις δὲ καὶ ἄλλη ἀναγνωρίζουσα τὸ βαθὺ αἶσθημα τῆς ἀνάγκης, ἦν πᾶσα ψυχὴ ἔχει εἰς ἀλήθειαν ἢ ἀλήθεια, διακηρῦσαι. ἐλευθερώσει ὑμᾶς». Ναι παρεγνωρίσθη τότε τὸ ἀληθὲς τοῦ Χριστιανισμοῦ πνεῦμα καὶ ἐχύθη ἀδίκως τὸ αἷμα τῶσαν ἀθῶων ὑπάρξεων καὶ δαιμόνιοι τῶν ἐπιστημονικῶν ἀληθειῶν ἐρμηνεῖς καὶ τῆς φύσεως πρόφρονες ἰχνηλαταὶ ἐσύρθησαν εἰς τὸ ἰκρίωμα ἢ τὰς βυσσάνους. Παραγνωρίσθη διότι ἡ θρησκεία δὲν σκοπεῖ οὐδ' ἀξιοῖ νὰ διαγράψῃ εἰς τὰς ἐπιστήμας τὴν μέθοδον καὶ τὴν πορείαν αὐτῶν. Ἡ θρησκεία κέκληται ἀπλῶς ἐν τῇ ἐπιστημονικῇ ἐρευνῇ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς φάρος καὶ ὁδηγὸς κατὰ τῶν σκοπέλων τῶν παρεκτροπῶν καὶ τῶν ὑψάλων τῶν παραλογισμῶν καὶ ὑπερβασίῶν. Οὐδὲν πλεόν.

Καὶ οἱ τρεῖς Ἱεράρχαι ἐξοχῶς καὶ μελετηταὶ τῆς ἑλληνικῆς παιδείας, ἦνωσαν τὴν ἑλληνικὴν μετὰ τῆς ἱερᾶς σοφίας καὶ συνεπλήρωσαν ταύτην ἐξ ἐκείνης. Ὡς εὐγνώμονες δὲ εἰς τὸν Ἑλληνισμὸν μαθηταί, παρ' οὗ ἠρύσθησαν τὴν φιλοσοφικὴν αὐτῶν βαθύτητα καὶ τὸ θεολογικὸν ὕψος, τὴν ἐμβριθείαν καὶ τὴν τῶν κρίσεων εὐστοχίαν, τὴν κομψότητα τῆς φράσεως καὶ τὴν σύμμετρον καλλιτέλειαν αὐτῆς, τῶν μεταφορῶν τὸν πλοῦτον, τὴν πνευματικὴν εὐκαμψίαν καὶ εὐστροφίαν, τὸ ἀνθηρὸν καὶ γλαφυρὸν τοῦ ὕψους, τὸ μελισταγῆς καὶ ὄξυ καὶ γοργὸν καὶ πλούσιον τοῦ λόγου βεῖθρον τὸ κατακηλοῦν, τὸ συναρπάζον, τὸ μαγεῖον καὶ ἐν γένει ἅπαντα τὰ κάλλη τῆς κλασικῆς παιδείας, ἅτινα καὶ ἐν τοῖς ἔργοις αὐτῶν βλέπομεν πλούσιως ἐγκατεσπαρμένα, ἀπέδωκαν τὴν οφειλὴν ὑποστηρίζαντες τὸν κλονούμενον τοῦ Ἑλληνισμοῦ Παρθενῶνα καὶ στηρίζαντες τὸ μεγαλοπρεπὲς καὶ νεφελογιεῖτον τοῦ Χριστιανισμοῦ οἰκοδόμημα ἐπὶ τῶν ὠραίων κίονων τοῦ Ἑλληνισμοῦ, προσδώσαντες οὕτω εἰς αὐτὸν νέαν ζωὴν, νέαν αἴγλην, νέαν δόξαν.

Οἱ τρεῖς Ἱεράρχαι οὐ μόνον ἐπιβλαβῆ δὲν ἐθεώρουν εἰς τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν τὰ ἑλληνικὰ γράμματα ἀλλὰ καὶ συνίσταν αὐτὰ εἰς τοὺς νέους Χριστιανούς θεωροῦντες ὡς ἀναγκαίαν προπαιδείαν πρὸς μόρφωσιν καὶ βαθυτέραν κατανόησιν τῶν Χριστιανικῶν ἀρχῶν. Καὶ θὰ ἐνθυμείσθε βεβαίως τὸν λόγον ἐκεῖνον τοῦ Μ. Βασιλείου, ὃν συνέταξεν ἵνα διδάξῃ πῶς κάλλιον ἠδύνατο νὰ ὠφελῶνται ἐκ τῶν ἑλληνικῶν λόγων. Ὁ Γρηγόριος ἐξ ἄλλου ἐν πολλοῖς λόγοις του πλέκει τὸ ἐγκώμιον τῆς ἑλληνικῆς παιδείας λέγων ὅτι αὕτη εἶνε τῶν ἐν ἀνθρώποις ἀγαθῶν τὸ πρῶτον, κατηγορῶν ἐκείνους οἵτινες τὴν θεωροῦσιν ὡς βλαβερὰν καὶ ἐπικίνδυνον καὶ ἀποκαλῶν αὐτοὺς σκαίους καὶ ἀπαιδέτους. Ὁ δὲ τὴν γλώτταν χρησομένην Ἰωάννης ἐπίσης ἀνεγνώριζε τὴν μεγάλην τῆς ἑλληνικῆς παιδείας χρησιμότητα, ἀφ' οὗ διὰ τῆς ἐνδελεχοῦς τῶν ἀρχαίων ρητόρων μελέτης ἐξίκετο εἰς τὸ ὕψος ἐκεῖνο τῆς ρητορικῆς, εἰς ὃ μόνον οἱ ἄριστοι τῶν

κλασικῶν ἐφθασαν. Ἐκτοτε οἱ πλείστοι τῆς ἐκκλησίας πατέρες διακρίνοντα: διὰ τὴν ἑλληνομάθειαν αὐτῶν. Ὁ Νύσσης π. χ. ἂν δὲν ὑπερέβαλε τοὺς τρεῖς Ἱεράρχας, ὅμως οὐδαμῶς ὑπελείφθη ἐκείνων κατὰ τὴν πρὸς τὰ ἑλληνικὰ γράμματα παιδείαν. Τότε ἤρξαντο ἀναραινόμενοι οἱ Κύριλλος, Ἰσίδωρος, Νεῖλος, Ἀπολινάριος, Εὐσέβιος καὶ τόσοι ἄλλοι θερμοὶ καλλιεργηταὶ καὶ μύσταί τῆς ἑλλ. παιδείας. Τότε καὶ ὁ πολὺς Συνέσιος ὃν ἀμφιβάλλει τις ἂν πρέπη νὰ ὀνομάσῃ πλατωνικὸν μάλλον φιλόσοφον ἢ χριστιανὸν θεολόγον, τότε καὶ ὁ πρῶτος δογματικὸς τῆς ἀρχαίας ἐκκλησίας Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, ὅστις προέταξε τῆς δογματικῆς του κεφάλαια φιλοσοφικὰ ἀποδεικνύοντα τὴν βαθεῖαν αὐτοῦ γνώσιν τῆς ἀρχαίας φιλοσοφίας. Ἐκτοτε πλέον οἱ τῆς ἡμετέρας ἐκκλησίας πατέρες δὲν ἐδίστασαν νὰ θέσωσιν ἐν ὁμοίᾳ τάξει καὶ βαθμίδι τὴν φιλοσοφίαν καὶ θρησκείαν, νόμον φυτικὸν καὶ νόμον ἐξ ἀποκαλύψεως, δὲν δισταζοῦσι νὰ θεωρήσωσι καὶ ἀποκαλέσωσι χριστιανούς πρὸ Χριστοῦ πάντας τοὺς ὀρθῶς φιλοσοφῆσαντας καὶ μετὰ λόγου βιώσαντας, τὸν Σωκράτη λέγω, τὸν Ἡράκλειτον καὶ ἄ. Ἐκτοτε οἱ διδάσκαλοι τῆς ἐκκλησίας ὑπῆρξαν καὶ διδάσκαλοι τοῦ Ἑθνους.

Καὶ ἂν ἐπαλλεν ἡ μεγάλη καρδία των ὑπὲρ τῆς θρησκείας ἐπαλλε καὶ ὑπὲρ τῆς παιδείας, ὡς ἐπαλλεν ὑπὲρ τῆς ἐκκλησίας, ἐπαλλεν ἐπίσης καὶ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους. Διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς διένεμον τὰ ἀγαθὰ τῆς ἐθνικῆς παιδείας διὰ δὲ τῆς ἄλλης τὰς σωτηρίου τοῦ Εὐαγγελίου ἀρχάς, διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς ἐκράτουν τὸν σταυρὸν καὶ διὰ τῆς ἑτέρας ἀνεπέτασσαν τὴν σημαίαν τῆς ἐλευθερίας...

Ὁ Ἑλληνισμὸς παρέτχε βεβαίως πολλὰς καὶ ποικιλίας ὑπηρεσίας εἰς τὸν Χριστιανισμὸν ὑπῆρξεν ὁ πρόδρομος καὶ παρασκευαστὴς τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ διὰ τῆς φιλοσοφίας, τῆς καλλιτεχνίας, διὰ τῶν κατακτήσεων τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, διὰ τῆς θαυμαστῆς αὐτοῦ δυνάμεως ἣν ἔχει νὰ καθυποτάσῃ τὴν δορυκτότητα, διὰ τῆς ἀθανάτου ἑλληνικῆς γλώσσης διαδεδομένης εἰς ἅπαντα τὸν τότε γνωστὸν κόσμον, ἀλλὰ καὶ ὁ Χριστιανισμὸς ἀπέδωκε τὰς εὐεργεσίας ταύτας καταστάς ἐν δυσχερεσίαις καὶ ἡ μόνη καταφυγὴ, ἡ μόνη ἐλπίς σωτηρίας. Ὁ Ἑλληνισμὸς ναυαγήσας ἐν τῷ θελλῶδει τῶν αἰῶνων πελάγει τραυματισθεὶς ἐν τοῖς ὑψάλοις καὶ σκοπέλοις πικρᾶς δουλείας, ἔσχεν ὡς τελευταίαν σανίδα σωτηρίας καὶ ὁδηγὸν σωτήρα τὸν ἀείφωρον τῆς θρησκείας ἀστὲρα, ὑπὸ τὸ ζεῖδιον φῶς τοῦ ὁποίου ἠδυνήθη νὰ ἐκφύγῃ τὰ ἄγρια καὶ οὐρανομήκη τοῦ μαινομένου πόντου κύματα καὶ νὰ καταχθῇ εἰς ὄρμον ἀσφαλῆ, καὶ λιμένα σωτήριον.

Ὁ Ἑλληνισμὸς ὑπὸ τὴν σκέπην τοῦ Χριστιανισμοῦ περισώζει τὰ τιμαλφέστερα αὐτοῦ παλλᾶδια, τὴν πίστιν, τὸν ἐθνισμόν, τὴν γλώσσαν καὶ τὸ πνεῦμα τῆς αὐτοβουλίας καὶ αὐτοδιοικήσεως. Εἰς τὰ ἱερὰ αὐτοῦ τεμένη οἱ πατέρες ἡμῶν συνερχόμενοι εὐρισκον παραμυθίαν, ὑποστηρίζουν, ἐμάνθανον γράμματα, συνέζητουν καὶ συνεσκέπτοντο περὶ ἀπολυτρόσεως. Ἡ ἐκκλησία ὑπῆρξεν ἡ ἀκοίμητος ἐστία τοῦ ἐθνισμοῦ, ὁ πυρὴν ἐξ οὗ ἀνεβλάστησε τὸ ἀγλαόκαρπον τῆς ἐλευθερίας δένδρον, οὗ τοὺς γλυκεῖς καρπούς ἡμεῖς νῦν γευόμεθα. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἡμεῖς οἱ Ἕλληνας εἴπερ τις καὶ ἄλλος λαός, ἔχομεν ὑποχρεώσεις καὶ καθήκοντα ἴδια εἰς τὸν Χριστιανισμὸν εἰς ὃν ὀφείλομεν τὴν ἐθνικὴν μας ὑπαρξίν, τὸ πᾶν, ἄνευ δ' αὐτοῦ εἶνε δυσκολώτατον, ἂν μὴ ἀδύνατον, νὰ ἰδωμεν ἐκπληρούμενα τὰ ἐθνικὰ ἡμῶν ὄνειρα...

Νικ. Σ. Γκινοπούλου δ. φ.

ΓΝΩΜΑΙ ΤΟΥ ΝΙΤΣΕ

Η ΑΛΗΘΕΙΑ ΕΧΕΙ ΑΝΑΓΚΗ ΔΙΟ ΔΥΝΑΜΙ.—Αυτή καθ' εαυτήν ἢ ἀλήθεια δὲν εἶνε ἀπολύτως δύναμι· —ὅ,τι κι' ἂν λένε οἱ κατασκευασταὶ τῆς ὀρθολογιστικῆς φιλοσοφίας! —πρέπει ἀπεναντίας νὰ τραβᾷ τὴ δύναμι μετὸ μέρος τῆς, ἢ νὰ πηγαινὴ μετὸ μέρος τῆς δυνάμειος, διαφορετικὰ θ' ἀφανισθῆ διὰ παντός! Αὐτὸ ἀποδείχθηκε κατὰ κόρον!

ΟΤ ΦΥΛΑΧΤΟ ΤΩΝ ΜΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ.—'Εκεῖνος ποῦ ἐξαρτᾶται ἄφευκτα ἀπὸ ἕνα κύριον πρέπει νὰ κατέγῃ κάτι ποῦ νὰ ἐμπνέῃ τὸ φόβο καὶ νὰ κρατῇ χαλιναγωγημένο τὸν κύριον, παραδείγματος χάριν τὴν χρηστότητα, ἢ τὴν εὐκρίνεια, ἢ μᾶλλον μιὰ κακὴ γλώσσα.

ΚΑΙ ΤΙ ΔΕ ΜΠΟΡΟΥΜΕ ΝΑ ΚΑΜΩΜΕ;—Κίτιοις εἶχε βασιανισθῆ ὅλη τὴν ἡμέρα ἀπὸ τὸν κακὸ κι' ἀνυπότακτο γυιό του, μέχρι τοῦ βαθμοῦ ὥστε τὸ βράδυ τὸν σκότωσε κι' εἶπε στὰ ἄλλα μέλη τῆς οἰκογένειας, βγάζοντας ἀναστεναγμὸ ἀνακουφίσεως: «Τέλος πάντων θὰ μπορέσωμε νὰ κοιμηθῶμε ἤσυχα!» Μήπως ξέρομε σὲ τί οἱ περιστάσεις μ. π. ο. ὁ ὕ. σ. α. ν. νὰ μᾶς σπρώξουν!

ΤΙΜΩΡΙΑ.—Τί ἀλλόκοτο πρᾶγμα τὸ σύστημα μετὸ ὅποιο τιμοῦμε! Δὲν ἐξαγνίζει τὸν ἐγκληματία, δὲν εἶνε ἐξίλασμός: ἀπεναντίας μολύνει περισσότερο κι' ἀπ' αὐτὸ τὸ ἐγκλημα.

«ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΣ».—Δὲν θεωροῦμε τὰ ζῶα ἠθικὰ ὄντα. Ὅμως νομίζετε τάχα πὼς τὰ ζῶα μᾶς θεωροῦν ἠθικὰ ὄντα;—'Ενα ζῶο ποῦξερε νὰ μιλήῃ εἶπε: «Ἡ ἀνθρωπότητα εἶνε μιὰ πρόληψι ἀπὸ τὴν ὁποία ἡμεῖς τὰ ζῶα τούλαχιστο δὲν ὑποφέρομε.»

ΑΛΛΑΓΗ ΔΕΡΜΑΤΟΣ.—Τὸ φεῖδι φορᾷ ὅταν δὲν εἴμπορεῖ ν' ἀλλάξῃ δέρμα. Ἀπαράλλακτα τὰ πνεύματα ποῦ τὰ ἐμποδίζουν ν' ἀλλάξουν γνώμες αὐτοὺν νὰ εἶνε πνεύματα.

ΑΝΑΤΡΟΦΗ.—Ἡ ἀνατροφή εἶνε μιὰ ἐξακολούθησι τῆς γεννήσεως καὶ πολλὰς φορὰς ἕνα εἶδος βελτιώσεως ἐκ τῶν ὑστέρων αὐτῆς.

ΤΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΤΩΝ ΕΠΑΙΝΩΝ.—'Ἄλλοι γίνονται ντροπαλοὶ ὅταν τοὺς πολυεπαινοῦν, ἄλλοι ἀναιδεῖς.

«ΓΝΩΘΙ ΣΑΥΤΟΝ.» ΑΥΤΟ ΕΙΝΕ Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ.—Μονάχα ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἀποκτήσῃ τὴ γνώσι κάθε πράγματος θὰ μὴ γινῆ νὰ γνωρίσῃ τὸν ἑαυτοῦ. Γιατί τὰ πράγματα ἄλλο δὲν εἶνε παρὰ τὰ σύνορα τοῦ ἀνθρώπου.

Γ Ε Ω Ρ Γ Ι Κ Α

«Η βαμβακίασις τῆς μηλέας»

Προξενεῖται ἐξ ἐντόμου μικροῦ τοῦ γένους τῶν ἀφίδων. Ἀλείφεται τὸν κορμὸν παρὰ τὸ ἔδαφος, ἀφοῦ ξελακκώσῃτε αὐτούς, πρὸς δὲ τοὺς κορμούς καὶ κλάδους τῶν μηλεῶν τέλος τοῦ χειμῶνος καὶ πρὶν ἀνοίξωσιν αἱ μηλέαι διὰ Lysol, καθ' ὅσον τρόπον εἴπομεν διὰ τὴν κοχυλίδα τῆς ἀμπέλου, μετὰ διαλύσιν 3—5 τοῖς 100. Τὴν ἀνοίξιν καὶ τὸ θέρος ψεκάζεται τὰ προσβεβλημένα δένδρα 2—3 φορὰς κατὰ διαστήματα 15—20 ἡμερῶν διὰ διαλύσεως Lysol 8 ἐπὶ τοῖς 100.

Διὰ νὰ μὴν ἀναβαινωσιν οἱ μύρμηκες εἰς τὰ ὀπωροφόρα δένδρα

Δέσατε περίξ τοῦ κορμοῦ ἐκάστου δένδρου ἕν σχοινίον καὶ προσαρμόσατε ἕνα κύλινδρον ἐκ χάρτου περίξ τοῦ κορμοῦ τούτου. Τὸν χάρτην θὰ κρατῇ τὸ σχοινίον εἰς τὴν θέσιν ταύτην. Ὁ χάρτης οὗτος θὰ φέρῃ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας του ἀλοιφήν ἐκ νωπῆς πίσεως ἢ κἀλλιον ἐξ ἰξοῦ. Τὸ ὕψος τοῦ χαρτινοῦ κυλίνδρου θὰ εἶνε 5 ἕως 10 ἑκατοστῶν. Οἱ μύρμηκες δὲν δύνανται νὰ διέλθωσι κολλῶνται ἐπὶ τῆς κολλητικῆς αὐτῆς ὕλης τοῦ ἰξοῦ ἢ τῆς πίσεως. Αἱ δὲ ἐπὶ τοῦ ἔδάφους μυρμηγοφωλεαὶ καταστρέφονται εὐκόλως ἂν κτυπηθῶσιν ἄνωθεν διὰ κοντοῦ τεμαχίου βαρεῖας δοκιοῦ.

ΕΥΤΡΑΠΕΛΑ

—Μαμᾶ, ὁ φίλος μας ζωγράφος, μοῦ ἔλεγε πὼς εἶμαι μιὰ ζωγραφιά.

—Δὲν ἐννοοῦσε βέβαια κόρη μου τῆς ἰδικῆς του ζωγραφίης.

—Παπάκι, ἄκουσα νὰ λέγῃ ἢ μαμᾶ πὼς ἢ Δις Ἑλένη εἶναι μιζοπαρθένος, γι' αὐτὸ εἶχε καὶ μεγάλη ἐπιθυμία νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν παράστασιν τῶν μιζοπαρθένων. Εἶναι ἀλήθεια; Καὶ ὁ μπαμπᾶς ἐν στενοχωρία.

—Εἶναι ἀλήθεια πὼς εἶναι πολὺ μιζάρικο κορίτσι. Νὰ προσέγῃς καὶ σὺ, νὰ καθαρίζεσαι, νὰ μὴ σὲ ποῦνε ἔτσι καὶ σένα καμμιὰ μέρα.

Ε Π Ι Κ Α Ι Ρ Α

—Αἱ μονομαχίαι ἔγειναν πλέον τοῦ συρμοῦ ἐν Ἀθήναις. Τὸ σύνθημα ἐδόθη ἀπὸ τὴν ἐλληνικὴν Βουλὴν.

—'Εγχεριτος δικηγόρος ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον «Φρύνιχος» πολὺ εὐστόχως ἐχειρίσθη τὸ ζήτημα καταφερόμενος τῆς μονομαχίας εἰς τὰς πρώτας σελίδας τοῦ ἡμετέρου περιοδικοῦ.

—Ἡ βουλή ἐπανάλαβε τὰς συνεδριάσεις τῆς ἀπὸ τῆς παρελθούσης Δευτέρας.

—Ὁ θίασος τοῦ Δορβάλ μετὰ τὴν ἐπὶ ὠριότητι διακρινομένην καλλιτέχνιδα Ἀδίν, ἔδωκε μόνον ὀλιγίστας παραστάσεις ἐν τῷ δημ. θεάτρῳ. Ὁλος ὁ ἐκλεκτὸς κόσμος τῶν Ἀθηνῶν τὴν ἐτίμησε διὰ τῆς συρροῆς του.

—Τέλος ὑπεγράφη καὶ ἡ περιβόητος καταστάσα σύμβασις τοῦ σιδηροδρόμου Πειραιῶς—Αἰρίσης.

—Ἢ Ἑλλὰς κινδυνεύει ὀλοκλήρως νὰ μεταναστεύσῃ. Κατ' ἑκατοντάδας καὶ χιλιάδας ἀναχωροῦν καὶ πρὸ πάντων ἐκ τῆς Πελοποννήσου διὰ τὴν Ἀμερικὴν. Εἶναι καὶ τοῦτο ἀποτέλεσμα τῆς κακοδιοικήσεως τῆς χώρας μας. Οἱ μετανάσται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶναι ὄλοι νέοι καὶ ὑγιέστατοι.

—Πρὸ ἡμερῶν ὁ Βασιλεὺς μετὰ τοῦ ὑπασπιστοῦ του κ. Ι. Παπαδιαμαντοπούλου ἀνήλθον ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως κ' ἐνῶ περιήρχοντο τὸν Παρθενῶνα καὶ τὸ Ἐρεχθεῖον, αἰφνιδίως ἀπήντησαν ὄμιλον ἐξ εὐσταλῶν μεταναστατῶν, οἵτινες εὐλαβῶς ἀποκαλυφθέντες ἀνέμενον τὴν δίοδον τοῦ βασιλέως. Ὅτε ὁ βασιλεὺς ἐφθασεν πρὸ τῶν μεταναστῶν, ὁ ζωηρότερος τοῦ ἀπηθύθουσε τὰ ἐξῆς:

—Μεγαλειότατε, σᾶς ἀποχαιρετῶμεν!...

Ὁ βασιλεὺς ἐκπληκτος ἠρώτησεν: Ποῖοι εἶσθε.

—Μετανάσται ἀπήντησαν ἐκεῖνοι, ἀναχωροῦμεν διὰ τὴν Ἀμερικὴν.

Τότε ὁ Βασιλεὺς ἠρώτησε. Διατί ἀφίνετε τὴν πατρίδα σας φεύγοντες τόσο μακρὰν; Πηγαίνετε στὸ καλὸ, καὶ μὴ λησμονήτε ποτὲ τὴν πατρίδα σας.

—Κρῆτες βουλευταὶ παρουσιάσθησαν εἰς τὸν ἄνακτα, ὅπως ἐξηγήσωσι τὴν πολιτικὴν τοῦ κ. Βενιζέλου φρονούντες ὅτι παρεξηγήθη οὗτος μέχρι τοῦδε. Ἐκοινολογήθη μάλιστα ὅτι οὗτοι θὰ ὑποβάλλουν καὶ ὑπόμνημα εἰς τὴν ἐλληνικὴν βουλὴν.

Η ΕΙΚΩΝ ΜΑΣ

Σίφωνες εἶνε ἀνεμοστρόβιλοι μετ' ἀτραπῶν ἀπόσπῶντες ὕδωρ καὶ σχηματίζοντες ὀλοκλήρους στύλους συστρεφομένους σφοδρότατα ἐν τῇ θαλάσῃ παρατύροντες δὲ δένδρα καὶ πᾶν τὸ προστυχὸν ἐν τῇ ξηρᾷ. Εἶναι συχνότατοι παρὰ ταῖς μακρυναῖς νήσους τῶν Ἀζόρων. Ὁ σίφων ἢ τυφὼν καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐμυθολογεῖτο ὡς εἰς τῶν Γιγάντων.